

קרוזב אליך

מבית גילוי דעת
עבודת ה' ברוח חסידיית



כ"ד טבת

יום ההילולא

של אדמו"ר הזקן



**עם ישראל הולך ומבריא, חומש היא נס מתגלגל,
והשבת החטופים משמחת ומכאיבה כאחד.**

שיחה עם הרב אלישמע כהן, ראש ישיבת חומש, על מה שקורה
בעם ישראל. וגם: מחברת הסיכום של אמא לספר התניא

**פרק ל"ב בתניא
מתחנן: חבלים
של אהבה
מיכי יוספי**

**להיות קורבן תמורתך, אבא
הפודקאסט 'הללו' בפרק המוקדש
ל'ניגון השתטחות' ולסיפור הגבורה
המרטיט של בתו של אדמו"ר הזקן**

הלוואי שהמשטרה
תעצור אותי!
אמונה ישראלי

לרחף עם
הסקייטבורד
אהרן רזאל

הן שבנו, כאיילות
בין זאבים
חנה סלם

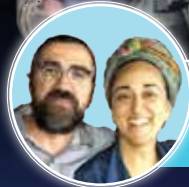
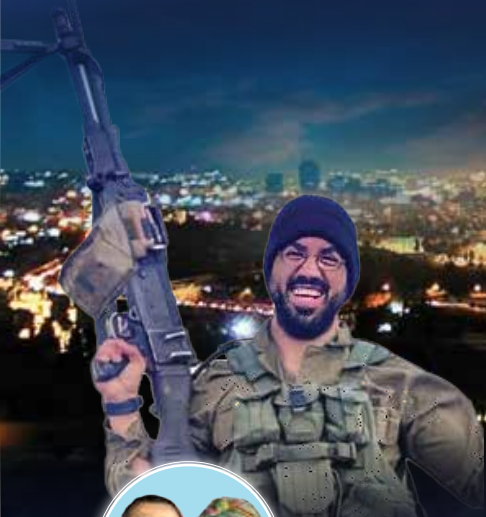


עולים
להר הזיתים
כמיטב המסורת של 'קרן אביה'



חופשת גבורה

שבת גבורה והניצחון



חיים ולי דרעי

הוריו של גיבור ישראל
סעדיה דרעי הי"ד



אלי ונעמה נימן

הוריו של גיבור ישראל
אביעד נימן הי"ד



איציק וענבל כיתוסי

הוריו של גיבור ישראל
ישי כיתוסי הי"ד

במלון שבע הקשתות
על הר הזיתים
מול מקום המקדש

ב' - ג' שבת
תשפ"ה (31 לינואר)

אירוח שישי-שבת חוויתי
פרשת בא

יום שישי - שיחות מרתקות | טעמות | תפילות בסגנון קרליבך מול הר המוריה | עונג שבת
- טיש חסידי ומרומם עם הרב שמואל אליהו וישראל פרנס | שבת - תפילות חגיגיות | שיחות
| סיורים וסעודות ניד המלך מוצש"ק - הבדלה מוזיקלית



אלעזר סויסה
ורעייתו אורי לאה
נפצע קשה בח'אן יונס



בצלאל בזק
ורעייתו אפרת
נפצע קשה בח'אן יונס



אל"מ במיל' חזי נחמה
ממייסדי פורום
המפקדים והלוחמים במילואים



ישראל פרנס
הזמר החסידי, שיבא סיפורים
בלעדיים מחצות האדמו"רים



הרב שמואל אליהו
רב העיר צפת

זמן ישראל חי ומתאחד

קרן אביה

לע"נ אביה יהושע ז"ל גולדברג

שבת הצדעה ללוחמי צה"ל, נחזק את הפצועים, נחבק את משפחות השכולות ונישא תפילה לשחרור החטופים
הסעות בחרשמה מראש | מט' חדרים מוגבל | פנסיון מלא | עבודה עברית - צוות שומר שבת

להזמנות: ריבקי - 050-9287878 | rivkisb@gmail.com

ישיבת א"ש קודש

ישיבה ב"ע אהל שמה ישיבה / צעירים - באל שבע

תלמיד כיתה ח'

מעוניין לגדול בתורה, בלימוד גמרא בעיון ובקיאות,

לימוד מעמיק בסוגיות במחשבה תנ"ך והלכה,

לגדול בחבורה של תורה ויראת שמים, ללא פשרות רוחניות

בישיבה שהיא משפחה אחת גדולה

יחד עם בגרות מלאה

ואפשרות למצויינות במתמטיקה ומדעי המחשב

מקומך איתנו!



ימי היכרות ומבחנים:

יום שני י"ט שבט | יום שני כ"ו שבט

בשעות 10:30 - 16:30

לפרטים:

הרב רחמים פיניש - 0525665496

הרב אברהם ואזאנא - 0527833690

כתובת מייל: VAZANA102@GMAIL.COM





ההנהגה מלמעלה היא מידה כנגד מידה. מי שדוחה יהודי, אפילו בכוונה לשם שמים לטובתו, נוהגים אותו מלמעלה באותה מידה ונועלים בפניו דלתות ושערים; ומי שמקרב יהודי - מקרבים אותו מלמעלה

תרגיל חובה



שלום חברים. בלוח 'היום יום' הנפלא של הרבי מלובביץ', בתאריך כ"ב בטבת, יש אמירה של הרבי הרש"ב שאמר כך: "חוב גמור על כל יהודי לחשוב כל יום חצי שעה אודות חינוך הילדים ולעשות כל מה שבכוחו לעשות, ויותר מכפי כוחו, לדאוג לפעול על ילדיו שילכו בדרך שבה מדריכים אותם". וואו, איזו הזמנה נהדרת למדיטציה ייחודית - לחשוב על הילדים כל יום חצי שעה, כולל פירוט על מה לחשוב: "שילכו בדרך שבה מדריכים אותם".

למה באמת ילד לא הולך לפעמים בדרך שבה מדריכים אותו? לפעמים עולה בו התנגדות כי הדרך לא מותאמת לפי מידתו, לפעמים אנחנו דורשים דברים שאנחנו בעצמנו לא מקיימים... לכן ברור שעלינו לפעול בעניין הזה ולמצוא את הדרך להתקרב אליו. כידוע, כשאנחנו חושבים על משהו הרבה, ובמיוחד אם זה יום אחר יום, הוא מרגיש את זה. ולכן העצה של הרבי, לחשוב כל יום חצי שעה על הילדים - איזו קרבה נפשית היא פועלת! יש כאלו שמכירים את האמירה הזו משנים קדמוניות, אולי אפילו בכל שנה הם קוראים אותה בתאריך שלה בלוח 'היום יום', שוהים כמה שניות ואומרים "איזה רעיון יפה! אם רק הייתי יכול לבצע את זה...", ועוברים להמשך העשייה היום-יומית שלהם. לכן אני ממליץ למי שיקרא את הדברים וישמע אותם, לנסות בהתחלה פעם אחת בלבד במשך חצי שעה לחשוב על הילדים, ולטעום מה קורה בחשיבה הזו - מה עולה ומתגלה שם.

לדחות או לקרב?

אני מבקש לקשר את הנושא למשפט בספר התניא. ביום שישי, כ"ד בטבת, חל יום ההילולא של האדמו"ר הזקן, ובפרק החשוב בתניא - שמכונה ה'לב' של התניא - שהוא פרק ל"ב, העוסק בליבו מצות אהבת ישראל נכתב כך: "צריך למשכן בחבלי עבותות אהבה, וכולי האי הדברים נאמרו ביחס לאנשים שרחוקים מתורה, אבל בימינו אפשר לקחת את המילים הללו ולהשתמש בהן אל התא המשפחתי - גם את הנשמות והנפשות הקרובות אלינו "צריך למשכן בחבלי עבותות אהבה, וכולי האי ואולי יוכל לקרבן לתורה ועבודת ה'".

תשמעו סיפור: האדמו"ר הזקן מינה את הבן שלו, רבי דובער (לימים האדמו"ר האמצעי), לחנך את האברכים הצעירים בחינוך חסידי, כשאופי החינוך היה בקירוב גדול גם כלפי אלה שהיו זקוקים ל'תיקון'. בעגה החסידית, מישוהו שזקוק לתיקון הכוונה שמשוהו לא בסדר איתו ברוחניות והוא ראוי לתוכחה ולנויפה, ובכל זאת רבי דובער היה מקרב אותם בחבלי עבותות אהבה.

הייתה תקופה בה במשך כמה חודשים רבי דובער לא היה בקו הבריאות, וחברו הקרוב, שהיה גם מתלמידיו הקרובים של אדמו"ר הזקן, ושמו רבי אהרן מסטרשלה, החליף אותו ועסק בחינוך והדרכת האברכים. רבי אהרן, בשונה מרבי דובער, היה יותר תקיף. אם הוא היה מבחין במישוהו שמתנהג בצורה לא ראויה - לפעמים היה דוחה ומבטל אותו, וכך הוא גם חנך את האברכים.

פעם אחת הוא היה ב'חידות' אצל אדמו"ר הזקן, והתלונן שהלימוד שלו בכלל והתפילה בפרט איבדו את החיות הפנימית. אגב, לפי התלונה שלו משמע שהוא טעם בעבר חיות והתלהבות... והרי אין דבר יותר גדול מאשר לטעום לימוד ותפילה עם חיות פנימית. הרבי, אדמו"ר הזקן, נשען על זרועותיו הקדושות ונכנס לדבקות. זאת תנועה שחוזרת על עצמה פעמים רבות בסיפורים על אדמו"ר הזקן, שמישהו פנה אליו בבקשה מסוימת והוא היה נכנס לדבקות, כשרק אחריה היה משיב לו על הבקשה.

לענייננו: כעבור זמן הגביה הרבי את ראשו הקדוש ואמר: "פֶּעַל אֶדָם יִשְׁלָם לוֹ (איוב לד, יא). ההנהגה מלמעלה היא מידה כנגד מידה. מי שדוחה יהודי, אפילו בכוונה לשם שמים לטובתו, נוהגים אותו מלמעלה באותה מידה ונועלים בפניו דלתות ושערים; ומי שמקרב יהודי - מקרבים אותו מלמעלה ופותחים לו שערי היכלי תורה ועבודה..."

הסיבה שלפעמים אנשי מעלה דוחים את המחונכים שלהם, איננה כי חלילה יש להם מידות לא טובות, שהרי רבי אהרן מסטרשלה היה איש קדוש ונפלא; אלא שלפעמים אנחנו מביאים את הסטנדרטים שלנו אל האחרים. אנחנו צריכים לזכור איזה עבודה עשינו עם עצמנו, איזה התגברויות, הכוונה והדרכה

קיבלנו, כמה תפילות היו לנו בדרך - ולדעת שהמחונך נמצא במקום אחר לגמרי.

ישנם דברים רבים בעבודת ה' שיש לאדם להשתמש בהם רק כלפי עצמו, ו'ביטול' הוא אחד מהם, כאשר ביחס לזולת אנחנו צריך לנהוג במשנה זהירות. "הדרך האמיתית היא", הוסיף האדמו"ר הזקן ואמר לרבי אהרן, "כי הזולת צריך לחזק ולקרב באהבה רבה, כי סוף-כל-סוף לפי האמת כל דבר טוב שהזולת עושה, קטן ככל שיהיה - אפילו תנועה קלה - הרי זה גדול וחשוב מאוד באספקלריה הזכה והמאירה של החסידות".

למשוך את הילדים במחשבה

חברים יקרים, הסיפור הזה טוב כלפי תלמידים, חניכים ומחונכים, ואני מבקש לצרף את האמירה הזאת של האדמו"ר הזקן יחד עם האמירה של הרבי הרש"ב לחשוב כל יום חצי שעה על חינוך הילדים, וכך נוכל למושכם בחבלי עבותות אהבה לתורה ועבודת ה'.

יש לנו, אם כן, הזמנה לחוות דבר שאולי טרם הכרנו: להכין מחברת ולרשום מה גילינו כשחשבנו חצי שעה על הילדים. אגב, זה נכון גם למי שילדיו כבר גדלו ואפילו נישאו וכבר אינם שוהים במרחב הביתי. פתאום אנחנו שמים לב שיש לנו ציפיות וחלומות כלפיהם, יש לנו יעד שהיינו רוצים שיגיעו אליו, איזה טוב שאנחנו רוצים שיופיע בחייהם, וכך זה מעורר אותנו לשאול: היכן אני בעניין הזה? האם יש משהו שאני יכול לעשות לצורך זה בכוונה? או לפחות להתפלל על זה ולרצות את זה?

למרות שמקודם הצענו לטעום את התרגיל המחשבתי הזה לפחות פעם אחת ולראות מה קורה, עכשיו תארו לעצמכם איזה פלא יהיה אם נתמיד בזה עוד יום ועוד יום... כמו שכתוב "כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם" - זה יציף גם בילדים את אותן התחושות שאנו חשים כלפיהם. וכמו כן, אל לנו לשכוח שגם בתוכנו יש ילד פנימי שרוצה שיחשבו עליו חצי שעה ביום, ואנחנו צריכים לשקול מה יאפשר לו ללכת עם אותם תכנים ורעיונות שאנחנו רוצים להנחיל לו.

לחיים, שבעזרת השם יהיה לנו הכוח לחשוב לכל הפחות פעם אחת, ושיהיה לנו הכוח להכין מחברת מתאימה לצורך כתיבת התחושות והמחשבות. וגם בשבת קודש אין פטור מזה, ואדרבה: שבת קודש זה הזמן הנפלא ביותר כדי ליישם את כל מה שדיברנו בתוכנות, רעיונות, חוויות והשראה שתעלה במהלך השבת, וכמובן - מיד אחרי הבדלה אפשר לתעד את הכל ולרשום במחברת.

לחיים לכבוד האדמו"ר הזקן, לחיים לכבוד בנו האדמו"ר האמצעי שלימד אותנו איך לחנך מתוך רכות ונעימות, לחיים לרבי אהרן מסטרשלה שבזכותו יש לנו סיפור כזה, ולחיים גם לרבי הריי"צ שהסיפור המיוחד הזה תועד והגיע ליידינו דרך המכתב שלו שנדפס ב'אגרות קודש'. לחיים לחיים!

הם פגעו לנו בבתיים, אבל אנחנו לא נשברים.
החזק שלנו נמצא בבית ובקשר הזוגי, צריך להחליף את הדיסקט, לעלות מימד ולשנות תפיסה

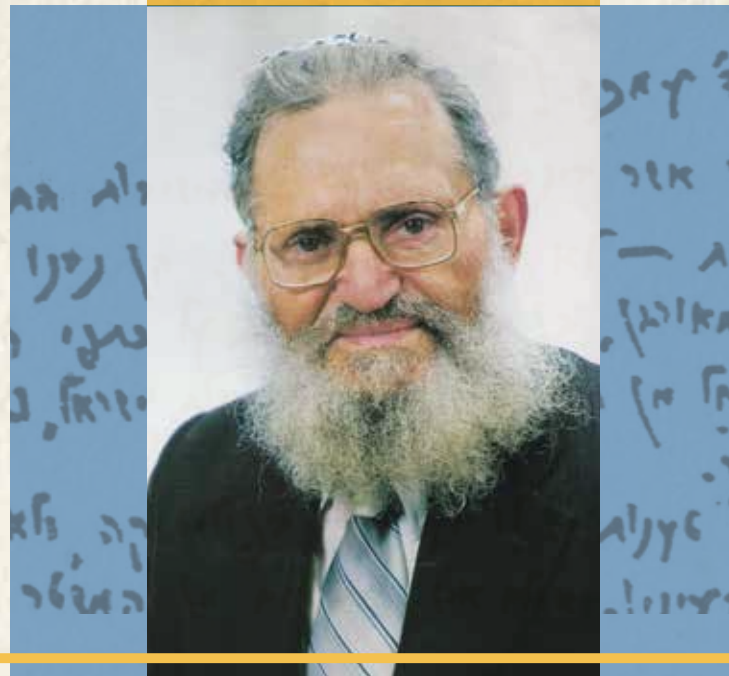
קורס מהפכני ומעמיק שמטפל בכל הבעיות הזוגיות מהשורש

הרב אליהו לוי
9 שיעורים מוקלטים ומעמיקים על פי תורת החסידות

כלים מעשיים לטיפול עצמי, זוגי ולמעטלים מתחילים וממשיכים

שיעור ראשון ניסיון ללא עלות באתר: www.hannad.co.il
לפרטים והרשמה: hanna.tipul@gmail.com

מחיר מוטבט: 770 ש"ח
תמורת-החומר: 1800 ש"ח



היו שותפים בכתיבת הספר להנצחת הרב נריה

לקראת שנת ה-30 לפטירתו
אנו מזמינים אתכם, בוגרים ומכרים,
לשתף בסיפורים, זיכרונות וחוויות ייחודיות
ממפגשיכם עם הרב נריה זצ"ל,
לטובת כתיבת ספר מיוחד
שינציח את מורשתו ודמותו החינוכית המופלאה.



שלחו את זיכרונותיכם לפיני:
pini@bzd.org.il | 052-3795000
-איסוף הסיפורים יסתיים בט"ו בשבט תשפ"ה-



בואו להיות חלק מהנצחת המורשת כדורות הקאים!



אי אפשר בלעדיו



עקיבא-אברהם נהר-שלום, בן אחי הרב יהודה יב"א, נלקח לבית עולמו לפני כשבועיים לאחר שנפגע בתאונת דרכים, לא עלינו. נשמה מיוחדת ואהובה.

הרופאים, המכשירים והבדיקות השונות לא נתנו סיכוי, אבל במשך שלושה שבועות קרענו את השמיים בתפילות. יגידו: 'תמימים', אמונה עיוורת... – ממש לא. מי מתיר ליהודי לא לעשות הכל-הכל כשיש אפילו גרם של תקווה?!

התחזקנו הרבה מחוברת קטנה של הרב צבי מאיר זילברברג שכותב "יהודי צריך ללכת עם היסוד הגדול, החיזוק העצום והמציאות האמיתית של 'הייפלא מה' דבר?!" למה יצחק אבינו נולד משרה אמנו בת התשעים שצחקה בקרבה? כי הקב"ה רצה שכל המציאות של עם ישראל תיווצר מ"הייפלא מה' דבר?!" צריך ללכת עם האמונה הזאת ולהשרישה יותר ויותר בחיינו: הייפלא מה' דבר?!"

אפרת הוסיפה חידוש משלה: למה זה נאמר בשאלה? מדוע שלא תכתוב התורה פסוק הקובע נחרצות "זכור! מה' לא ייפלא שום דבר!" ללמדך שזה לא דבר קל לחיות את זה... יהודי צריך למצוא בעצמו את התשובה, שלא ייפלא מה' דבר.

בערב שבת האחרון שרו סביב מיטת חוליו "לכה דודי", וכך עלתה נשמתו השמימה בטהרה.

אמיר שחר, כשבא לנחם, אמר: כשם שביום הולדתו של אדם אומרים לו שהיום ראה הקב"ה שהעולם לא יכול בלעדיו, כך גם במותו נאמר לו שזה היום בו אמר בורא עולם שהשמיים לא יכולים בלעדיו, אני צריך אותך איתני...

עקיבא'לה ז"ל היה תלמיד מצטיין, שקדן וחרף וסיים את חוק לימודו בישיבה, בשנים האחרונות מצא לו בחייו אהבה גדולה לסקייטבורד,

תמוה הוא קרש פשוט זה, שהרי מנוע אין בו, דוושות אין בו, לא הגה ולא מושב; אך אצל עקיבא דומה היה עליו כאותו המרבד שהיו שוטחים על הקרקע צדיקי מרוקו המלומדים בניסים, מתיישבים ועפים למחוז חפצם...

הלא הוא אותו קרש פלא אשר כל העומד עליו נושא הוא אותו לאן שיחפץ. אהב עקיבא את אותו הסקייטבורד, והיה נוסע עימו בכל שבילי ירושלים ורחובותיה.

בעיניי, תמוה הוא קרש פשוט זה, שהרי מנוע אין בו, דוושות אין בו, לא הגה ולא מושב; אך אצל עקיבא דומה היה עליו כאותו המרבד שהיו שוטחים על הקרקע צדיקי מרוקו המלומדים בניסים, מתיישבים ועפים למחוז חפצם...

כל ילדי ירושלים, שאהבו כמוהו את הסקייטבורד, היו מתקבצים סביבו בהערצה ומבקשים ללמוד ממנו כיצד נוסע הוא בקלות כזאת של מלאכים ושרפים, אבל בעיקר למדו ממנו ענווה, אהבת אדם ואומץ לב. מעולם לא פחד מסכנות ואתגרים. אף עיריית ירושלים עשתה להם מגרש ובו עליות וירידות, מעקים וכל מיני מדרגות, עליהם היו מתאמנים הילדים.

כך אזכור אותו בלבי, בנסיעה תמידית. המשניות ודפי הגמרא אשר למד בילדותו מלווים אותו עתה, מעשיו הטובים וכל תפילותיו נשאו אותו השמימה.

בהתחלה, המלמדים שלו ב'חידור' קצת הצטערו שחיסר מתלמודו, אך בסוף זכו להבין שגם זוהי אחת מהאותיות שלו בתורה, ומשם היה מאיר לכל אוהביו.

אף אומרים שראוהו נוסע ועולה השמימה עם הסקייטבורד, בחיך ובשלוח.

הייפלא מה' דבר?

בס"ד

ישיבה תיכונית פרדס חנה כרכור

צוות שרואה אותך

צומחים ומתפתחים יחד
שלושה מסלולים ישיבתיים בכיתות:

הרכב מוזיקלי • נבחרות ספורט • אומנות
מצויינות לימודית • ומצויינות אישיותית
ליד הבית



מעלים בקודש

עתידינות מדעית

מנהיגות סיביתית

יום פתוח לעולים
לז' ולעולים לט'

כ"ח טבת 28/1 ב 15:30

ערב היכרות להורים

י"ח שבט 16/2 ב 19:00

דיוק מדויק

ראש הישיבה: הרב אהרל'ה פוגל

מזכירות הישיבה טלפון/ ווטסאפ 053-3449842

דוא"ל yeshiva.p.h.k@gmail.com כתובת: מלאכי 8 פרדס חנה



שמיניסט יקר!

ישיבת מצפה יריחו
פותחת את שעריה לשבוסים

רוצה לצלול לעומק הסוגיות בגמרא ובאמונה?

מבקש קרבת אלוקים מתוך דיבוק חברים ושמחת חיים?

שואף להכיר את עצמך לעומק?

בוערת בך השליחות להיות שותף בבניית הקומה הרוחנית בעם ישראל?

בא להכיר את הישיבה הגבוהה ואת עולמה הרוחני!



לפרטים ותיאום שבו"ש:

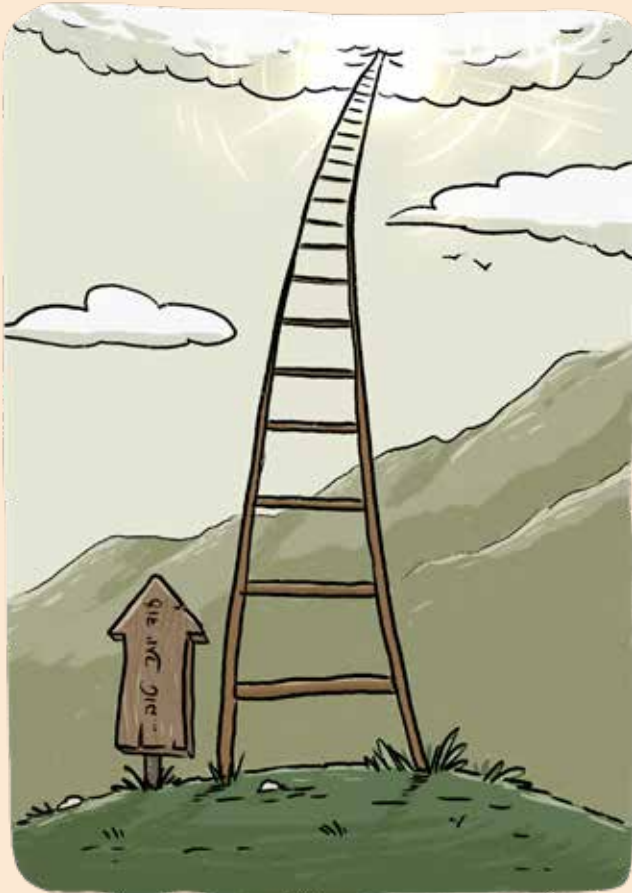
מאור 0584656009





רק טוב

ויהיה לי עוד יותר טוב,
ועוד יותר טוב,
ועוד יותר טוב,
ועוד יותר טוב,
ועוד יותר טוב,
ועוד יותר טוב,
ותמיד יהיה לי רק טוב.



ציור: אהרן טירם

יהודי שזוכה להגיע בעבודה שלו למצב שהנוכחות המוחלטת של ה' כל כך נוכחת בחיים שלו שהוא כבר שוכח את עצמו, יכול לקבל מתנה מיוחדת מה'.

מתנה של אהבה כל כך גדולה לה' שהוא כבר לא מרגיש את הפער. להיפך, הוא מרגיש את ה' נוכח בכל אישיותו, עד קצות האצבעות. כל מה שנשאר לו זה רק להתענג על ה'.

אל תנסו לדמיין את זה. כל התענוגים הכי שווים שאתם מכירים כל כך חיוורים ואפורים ליד התענוג הבלתי נתפס של קרבת ה', שזה ממש עלבון לנסות אפילו להשוות.

אל תדאגו לו. יהודי כזה לא עוצר שם, בסוף גם הוא חוזר לפער ולגעגועים. ובכל זאת תחושת השלמות והתענוג משאירה בנפש אור מיוחד שהולך איתו הלאה.

אמנם עכשיו תיאורים כאלו נראים לנו רחוקים, אבל מי יודע, אנחנו אחראים על העבודה, לא על המתנות והתוצאות.

ובכל מקרה בסוף יבוא יום וכולנו נהיה שם, חיים לגמרי את קרבת ה', בגאולה שמתקרבת והולכת.

בינתיים אנחנו יכולים לשיר שיהיה לנו עוד יותר טוב ועוד יותר טוב, ולזכור שאנחנו חיים בפער.

אבל בסוף הדרך –

תמיד יהיה לנו רק טוב.

נכון שגם אתם שרתם את השורות האחרונות בראש?
כווידיו כואב אני צריך להגיד שאני לא מעריך שרוף של אליצור,
בעיקר מתרשם דרך הבת שלי, שבהחלט עוברת על הפלייליסט שלו באופן עקבי.

ברור שהכרתי את הפזמון, שרו אותו באומן עד כלות, כולל בטרמינל בבקאו, רומניה, כשרגל אחת שלי לכודה בין שתי מזוודות בזווית מאתגרת והרגל השנייה נותנת לה קונטרה עם מזוודות בצד השני. רק שלא היה לי שמץ שזה השיר החדש שהבת המדוברת הציעה לי בהתלהבות לשמוע, וכמובן שסירבתי באדישות שהייתה ביחס הפוך להתלהבות שלה.

כל זה היה פעם. אבל כשכל מיני רבנים התחילו לצאת נגד השיר זו הייתה ממש סיבה מעולה להתחיל לשמוע אותו פלופים. אחרי ניסיונות נפל להבין מה הבעיה בשיר, ותחושת כישלון צורבת כשלא הצלחתי להצטרף לטרנד של האנשים החושבים והעמוקים, התקבלה אצלי החלטה סופית שמדובר באחלה מילים שבהחלט יש להן על מה להתבסס, כולל מקורות לעניין.

תודה לה' יתברך שיש את הרב ארוש, אי של פשיטות ותמימות.

א-ב-ל.

זהו, עכשיו גם אני רוצה לתרום את חלקי הקטן ולפרסם הסתייגות חריפה מהשיר המזעזע הזה שעלול לגרום לכל מיני אנשים לחזור בתשובה, ה' ישמור, וגם גורם למלא מלא אנשים לדבר על ה' יתברך באופן ישיר (דבר חמור ובעייתי כשלעצמו).

המשורר (איזו מילה ספרותית) מביע בפזמון (לא שיר חלילה, הוא לא מספיק ברמה) תנועת נפש יהודית טיפוסית: מה שלא תעשה זה לא מספיק.

הוא רוצה כל הזמן שיהיה עוד יותר טוב.

חלאס!

מה לא טוב לך עכשיו שאתה צריך כל הזמן שיהיה עוד יותר טוב? עכשיו הכי טוב!

זה נכון חלקית.

באופן אובייקטיבי, תמיד מה שקורה עכשיו זה מה שהכי נכון ומדויק לי. מה שממש לא סותר את העובדה שאנחנו בפער, לא סתם פער – פער מטורף מול ה' יתברך, מה שמצריך אותנו להשלמות כרוניות. בסוף, המקום שלי, ורמת הדבקות שלי בה', רחוקים משלמותו האין-סופית. הרצוי והמצוי ומה שביניהם.

באופן עמוק ואמיתי, תנועת הנפש שנגזרת מהפער הזה היא תנועה של געגועים וצימאון. המרחק שאני מרגיש מה' גורם לי להתגעגע ולרצות אותו מאוד, ואם אני מגיע לכנות פנימית עמוקה אני יכול להגיע למצב שהמרחק מה' מעורר בי צימאון וגעגועים, כמו צימאון של הלך בלי טיפת מים במדבר – לנווה מדבר.

”צמאה לך נפשי ... בארץ צייה ועייף בלי מים”.

לופ נוסף.

פעם ראשונה שאני מרגישה איך הלב יכול להכיל כמה רגשות בעונה אחת, שמחה עצומה כזאת, פנימית, עמוקה, אמיתית, כשראיתי אותן שבות בראש מורם, איילות, שאפילו בין זאבים טורפים לא פסקה תפילתן.

והיכיר הזו, שסימנה עד עתה תפיסות מנוגדות ומחאה, התאגדה למחוא כפיים, למחות דמעה.

מזכירה תחושות של תחילת מלחמה, עם אחד, לב אחד, גאולה.

וגיבורי הכוח, ששבו מהקרב בגבורה, טרם גמרו מלאכתם, מוכנים לעזוב רק אחרי שבירכו את שבות השבי, רק אחרי שהבטיחו על אבן מקיר, לחזור.

הבטחות כתובות, כאותן הכתובות שכתבו אנשי אמונה בכתום, רגע לפני שנסגר השער בעד ביתם, מבטיחים למקום ולעצמם, לשוב לשם.

זכרונות שגורמים ללב להתכווץ, לפנות מקום לכאב העבר, ולהתרחב לכבוד התקווה הנכנסת, מפלסת לה דרך, שסללה לה האמונה, שהייתה כאן תמיד, מההתחלה.

אני מרגישה איך הנשימה מתחלפת, מנסה כמו הלב למצוא לה קצב משלה, בין שמחה לתחושת החמצה.

ומרגיש לי שמה שאני צריכה עכשיו יותר מהכל זה נביא שיעמוד בשער, יתרגם אותנו לפסוקים של נצח, יראה איך הכל בהשגחה. מה שאני צריכה עכשיו זה דבר ה' ברור, קול ה' בכוח, שיחבר ברגע את הכל.

מה שאני צריכה עכשיו, זה לשמוע בבירור שעשינו תיקון, כשנתנו כאן הכל, לוחמים מסורים, להוציא אח מן הבור.

אני צריכה עכשיו, לשמוע כמה אנחנו טובים ואהובים, כמה מגיעה לנו גאולה, שכל מה שנעשה כאן בגלוי ובהסתרה, לא נעשה אלא בשבילנו באהבה.

אני צריכה עכשיו, כשנדמה שאנחנו עומדים מול תהום פעורה, מיצר מאחור וים שממאן להיקרע -

שינוס הים מפני כל הנסים על נפשם שבכל הדורות, ומפני הצועדים באמונה בחרבה, גם כשהכל מאיים להטביע.

אז ישוכו המים, ואסורים בחבלי משיח ישובו בעבותות אהבה, נשוב לנשום לרווחה, והלב הזה שפעם בקצב עם סגולה, התכווץ מכאב, התרחב משמחה, יזכה לרפואה, וממש כמו בהבטחה,

נזכה להרגיש פעימות לב בשר, בפעם הראשונה.

את הדרך חזרה עושים לבד

פניות בוקר

5:00 בבוקר, אני שומעת דפיקות על דלת החדר. זה אליה.
"אמא, אני לא נרדם."

באתי להתיישב לידו. כבר כמה חודשים שהוא לא משתף אותי מה קורה איתו, הקשר מסכם בחיבוקים ונשיקות, קפה טוב שאני מכינה לו בבוקר, וזהו.

ראיתי שמסוכן לי לשמוע יותר מדי מה הולך איתו, ונראה לי שהוא הרגיש שזה גם מסוכן לו. אבל עכשיו הוא קרא לי לבוא, אז באתי.

מתיישבת לידו, מלטפת אותו.

"מה קרה, נשמה?"

"אני לא נרדם, אמא, אני לא נרדם."

"אני לא יודע איך נכנסתי לכאלה סיבוכים. מכות עם חבר'ה במרכז העיר, איומים עליי ואני מייאש על אחרים, כסף שאני חייב לאנשים..."

"הלילה עשיתי איזושהי סולחה עם מישו במרכז העיר, ולכבוד האירוע שתינו הרבה ערק. כואבת לי הבטן, כואב לי הראש, אני רק רוצה לברוח..."

"איך הגעתי למצב הזה? הלוואי והמטרה תעצור אותי, שייגמר הכל..."

אני מסתכלת על הילד שלי. ילד קטן, עוד לא סגר 14 שנה בעולם. מה קרה לו? ואיך אני יכולה להציל אותו מעצמו?

אני יושבת לידו, מלטפת אותו שוב ושוב. אחרי שהוא שופך הכל, הפה שלו מתעקל למטה, עוד רגע הוא בוכה, ויש שקט.

אני רק לוחשת לו: "אתה תצא מזה, אני בטוחה שאתה תצא מזה. יש בתוכך מקום שיודע מה טוב לו ומה בריא לו. אתה רק צריך להקשיב פנימה. אתה תצא מזה, אני בטוחה."

הוא מסתכל לי בעיניים ואומר: "אמא, אתם נדירים..."

השמש התחילה להפציע. אחרי כמה דקות אני רואה אותו קם והולך להניח תפילין. הם התגעגעו אליו נורא. חושבת שהוא לא הניח כמה שבועות טובים.

אני בשוק מהדיבורים שהוא אמר, והלב שלי שותת דם.

מנסה להחזיק חזק במילים שאמרתי לו, שאצליח להאמין בהן גם בעצמי.

רואה אותו מיטלטל מלמעלה למטה. מהרצון להתחיל הכל מהתחלה, למה שמושך אותו שניה אחרי, לחזור ל'טרקים' ולחבר'ה המפוקפקים שלו.

כל כך רוצה להציל אותו מהסערות שלו, להציע לו קרקע בטוחה ויציבה, מקום מאוזן.

אבל אין לי דרך להציל אותו מעצמו, עד כמה שזה קואב. הוא יצטרך לגלות את הנקודה הבריאה והמאוזנת, היציבה והבטוחה שלו - בעצמו, בתוכו.

סרב

אחרי יום עם אליה בבית, אני מותשת, מרוקנת ובעיקר כאובה. זה קשה, זה קשות. מצד אחד, איזה כיף שהוא הצליח להיות כמה שעות בבית, הרבה זמן זה לא קרה.

מצד שני, כל כך קשה, כל כך קשה. הבית בוער כשהוא נמצא. איך שהוא מדבר לאחים, הצעקות, הקללות, המוזיקה שהוא משמיע. כל פעם מחדש אני מבקשת ממנו לסגור את המוזיקה...

פעם הייתי מסתכלת על משפחות שיש להן בבית אירוע כזה, בולזול מה.

איך, איך נוצרה אצלנו בבית סיטואציה כואבת כזו?

ואז הוא מלווה אותי לגן שעשועים, יורק כל 10 שניות, צועק בקולי קולות: "אני בכלל לא יודע אם אני דתי..."

אני רואה את הסערה בעיניים שלו. הוא שומע ללא הפסקה טרנסים כבדים, טרקים. נראה לי שהרעש הזה מרגיע איזושהו רעש נוראי בתוכו. משהו כמו מינוס ועוד מינוס שווה פלוס. יש בו סערה גועשת והוא מנסה לחיות איתה, בדרך קשה.

וואו, כואב לי וקשה לי. מנסה למצוא מקום מפלט מהכאב הזה.

עולה בי כעס גדול. למה? השאלה הזאת צועקת מגרוני שוב פעם ושוב פעם. למה? כל כך השתדלתי, כל כך ניסיתי, כל הדרך. אז נכון שבזמן שהייתי בהריון איתו, וגם בקופה כשהיה קטן, הייתה תקופה מאתגרת, מאוד. אבל גם אז כל כך השתדלנו, וגם עכשיו אנחנו כל כך משתדלים.

למה להשתדלויות שלנו מגיעה תוצאה כזאת? למה אחרי כל ההשתדלויות מגיע כזאת כאפה מצלצלת? השם יתברך, למה?

זינה

כבר מאוחר. אליה עכשיו במרכז העיר, ואני נמצאת בקרב. בקרב על המחשבה.

עבודת הלב, והראש. להאמין ולדמיין הכי יפה, הכי טוב שיש.

לפנות מחשבות על מרכז העיר והשטויות המפחידות ששם, ולאחוז ולהנכיח מחשבות על דברים טובים שקורים איתו.

אתה, השותף השלישי, בעצם הראשון, תזמין לו חברים נפלאים שיפתחו לו את הלב, שיכניסו בו אור וגם כיף, ואוכל וצחוקים. מחשבות טובות.

רוצה להאמין שזה הכי אמיתי שיש. הולכת לישון אחרי ששולחת לו הודעת "חלומות מתוקים, וגעגוע".

תוכן רצוף אהבה

הבנה יחס לנער "על הרצף הדתי"

"דתי הרצף" - היכרות ומאפיינים

בישראל של ימינו הולכת ומתרחבת תופעת "דתי הרצף". מדובר בנערים ונערות עם עוצמות אישיות גבוהות ומידות טובות, הרואים את עצמם כדתיים אך בוחרים בדרך ייחודית לחוות את חייהם הדתיים. הם אינם עונים להגדרות המסורתיות של שמירת מצוות, אלא משלבים בין קודש לחול.

דתי הרצף מתאפיינים במורכבות ייחודית שמשלבת בתוכה עולמות שונים לכדי זהות אחת מגוונת ועשירה. הם מצליחים לשלב בין מרד נעורים לבין חיבור עמוק לשורשים דתיים וערכיים ואמונה גדולה ואמיתית בקב"ה, דבר המתבטא באורח חייהם היומיומי. מצד אחד, אורח חייהם עשוי להיראות משוחרר ולעיתים אף רחוק ממסגרת דתית מסורתית. הם עשויים לבלות שעות ארוכות עם חברים, לקום מאוחר ולגלות עניין בתחומי חיים שאינם נחשבים ל"דתיים". מצד שני, הם אינם זונחים ערכים מרכזיים, כמו הנחת תפילין, תפילות, שבת, כיבוד הורים או השתתפות במעשי חסד, דבר שמדגיש את העומק הערכי שלהם. יום אחד ניתן לראות אותם ללא כיפה, ואילו למחרת עם כיפה וציציות ארוכות ומרשימות. לעיתים, הם מתעוררים להתמקד במצוות ייחודיות כמו הפרשת חלה, תפילות בימים נוראים או צומות, ואפילו צומות קלים.

מאפיין בולט נוסף של דתי הרצף הוא ציאונם הרוחני. שאלותיהם נובעות מהצורך האמיתי להבין את משמעות החיים הדתיים ואת מקומם בתוכם. הם רואים את הוריהם ומחנכיהם כדמויות מוערכות מאוד ומוערצות וככתובת לייעוץ בכל תחומי החיים, ומעלים בפניהם שאלות כבדות משקל על אמונה, הלכה ומוסר, תוך ציפייה לתשובות כנות ומעמיקות. החיפוש שלהם אחר האמת אינו מתבטא רק במילים, אלא מתוך נכונות להקשיב ולהפנים תשובות, גם אם אינן מובילות לשינויים מידיים באורח חייהם. הם יודעים להעריך תשובות אמיתיות ונכונות.

הערכה למסורת היא עוד נדבך חשוב באישיותם. אף שהם בוחרים לעיתים לעצב את דרכם האישית באופן עצמאי, הם מכבדים את ערכי המשפחה והמסורת עליהם גדלו. הם רואים בדוגמה האישית של הוריהם ומחנכיהם מקור השראה, ומוקירים את המאמץ לשמור על ערכים דתיים. דוגמאות טובות לכך אנו מוצאים בשיחות ודברי תורה בשולחן שבת – הם קשובים ומרותקים ורוצים לדעת עוד, בסימני מסכת הם מתעוררים ושואלים ורוצים להבין לעומק, מכירים בעל פה את כל שירי השבת ועוד.

לבסוף, יש לציין את האומץ והכנות שלהם בנוגע למצבם. דתי הרצף מודעים לכך שאינם מקיימים את כל המצוות באופן מלא ולעיתים אף ברמה בסיסית בלבד. עם זאת, הם אינם מתביישים במצבם, אלא מקבלים אותו כחלק מתהליך אישי של חיפוש וגילוי. מודעות זו מאפשרת להם לשמר את תחושת השייכות שלהם לקהילה הדתית, גם אם באופן ייחודי ושונה מהמוסכמות.

גישה חינוכית

כדי לגשת לנער זה בצורה נכונה ומכילה, יש לאמץ גישה של אהבה, הכלה ושייכות. בראש ובראשונה, חשוב להפגין התעניינות אמיתית בשלומם ולחזק אותם במילים טובות ובחיבור תומך. אפילו כאשר הם מתרחקים מהדת או מהמסגרת המסורתית, עלינו לזכור להמשיך לעמוד לצידם ולשמור על קשר. ההבנה שדרכם היא מסע אישי משלהם היא קריטית, והיכולת שלנו להיות שם בשבילם, ללא שיפוטיות, מאפשרת להם להרגיש מוערכים ואהובים ללא תנאי.

הבסיס ליחס זה טמון ביצירת תקשורת פתוחה ונגישה. חשוב להקשיב לשאלותיהם ולתחושותיהם ברגישות ובכנות. נערים ונערות אלו זקוקים למענה כן ואמיתי, כזה שמאפשר להם להרגיש שהם נלקחים ברצינות. כאשר הם מעלים שאלות בתחום האמונה או ההתנהלות הדתית, יש לספק להם תשובות שמכבדות את עומק השאלות שלהם. גם כאשר התשובות מורכבות ואינן עונות במדויק לציפיותיהם, הן יכולות להוות בסיס להמשך דיאלוג ולהעמקת הקשר.

בנוסף, יש להעניק להם תחושת שייכות ואהבה שאינה תלויה בקיום מצוות או בעמידה בציפיות כלשהן, ולהימנע ככל האפשר מהטפות מוסר על מצבם הדתי, שהרי הם בעצמם מכירים במצבם. אהבה זו חייבת להיות אמיתית, כזו שמעניקה להם ביטחון בכך שהם חלק בלתי נפרד מהמשפחה ומהקהילה. כאשר הם מרגישים נאהבים ומוערכים ללא תנאי, הם מפתחים ביטחון עצמי ויכולת להתמודד עם האתגרים הניצבים בפניהם.

גם כשהם יוצאים עם חברים בשעות מאוחרות – מוטב להתקשר ולשאל בשלומם. גם אם זה מכעים אותם מאוד שאנחנו "חופרים ומהדור הקודם", זה מטעין אותם בערך – אנחנו זוכרים אותם, חושבים עליהם ומתעניינים בהם. כך גם כשהם חוזרים – לקבל אותם בזרועות פתוחות ולחכות להם גם בשעות מאוחרות, ואם צריך, גם להציע טרמפ מבילוי או אל הבילוי, גם אם זה בילוי שלא לרוחנו, אך בגבולות החוק והמוסר, או להציע עזרה בקניית כרטיס לסרט וכדו'.

הרב אסי רוט מחנך וסגן מנהל תיכון ביישיבה תיכונית

במקביל, עלינו להציב דרישה ברורה לשמירה על מצוות בסיסיות, במיוחד במרחב הציבורי, מתוך הבנה שזוהי דרך לכבד את הקהילה ואת הערכים המשותפים. דרישה זו באה מתוך דיאלוג פתוח המדגיש את החשיבות שבכבוד הדדי ובשמירה על מסגרת המאפשרת שייכות לכלל המשפחה והחברה. בדרישה זו הם גם מבינים שלא ויתרנו עליהם, וכי אנו מאמינים שיש בהם את הכוחות והמסוגלות לקיים מצוות אלו גם כשקשה להם.

עידוד עשייה חיובית והדגשת הדברים הטובים שבהם, הם כלים מרכזיים בגישה החינוכית. בין אם מדובר בכיבוד הורים, מעשי חסד או הקפדה על מצוות מסוימות, יש לשבח אותם על מעשים אלו ולהראות להם שהם נתפסים כחיוביים ומשמעותיים בעיני סביבתם. ההתמקדות בטוב אינה רק כלי חינוכי, אלא גם דרך להעצים אותם ולהעניק להם תחושת ערך. היכולת שלנו כהורים או כמחנכים להאיר את החיובי ולא להתמקד רק במגרעות, היא שתאפשר להם לחוש ביטחון עצמי ולשאוף להתקדמות.

הגישה החינוכית צריכה לשלב גם גמישות ופתיחות. חשוב להבין שהמסע שלהם כולל שלבים של ניסוי וטעייה. עם זאת, עלינו להישאר פתוחים ונכונים ללוות אותם במסעם, גם במצבים שבהם אנו מתקשים לקבל את בחירותיהם. הדוגמה האישית שלנו, האמונה בהם והנכונות להישאר לצידם, יוצרות תשתית יציבה שמאפשרת להם לחזור ולהתחבר לערכים שגדלו עליהם, בדרכם ובקצב שלהם.

"שמע בני מוסר אביך ואל תיטוש תורת אמן". הדברים שהם ראו בבית בילדות – נשאים איתם תמיד, המצוות שהם התחנכו עליהן – שמירת שבת, תפילין, כפרות, חסד, עזרה לאחרים, כיבוד הורים ועוד, קיום של מצוות או מעשים טובים אלו נשאר איתם, וזה מה ששומר על בסיס איתן וייתן להם בהמשך את הכוחות להתרומם חזרה בקצב שלהם ובזמן הנכון.

לבסוף, חשוב לזכור שגישה חינוכית מכילה ומחבבת היא לא רק דרך לשמור על קשר עם הנערים והנערות הללו, אלא גם דרך להצמיח בהם תחושת ביטחון ומשמעות. גם כאשר הדרך נראית לעיתים רחוקה מהמקום שבו ציפינו לראותם, אסור לאבד תקווה. כל מסע הוא חלק מתהליך עמוק של גילוי עצמי. מתוך הכלה, אמונה ותמיכה מתמשכת ובלתי מתפשרת, ניתן לעורר בהם מחדש את החיבור לערכים שעליהם גדלו, ולראותם שבים באהבה ובבחינה אל מסורת האמונה, כשהם מחווקים ומלאי תחושת משמעות ושליחות.

לתגובות: assiro120@gmail.com

הפק"ל לדתי המתנצל - דע מה שתשיב

איתי אסמן

שמחבר אליה הוא "מתקדם". בהגדה של פסח אנחנו מזכירים שאבותינו עבדו עבודה זרה, אבל אז הקב"ה גאל אותנו ונתן לנו תורה ומצוות, אז מי ששומר אותם הוא חי בקידמה. מי שהולך אחר היצרים שלו הוא חי בתודעה של עבד, ומי שמסוגל לכבוש את יצרו הוא גבר ובן חורין. להניח תפילין זה להתחבר לקב"ה וזה גם מיישר את המחשבות והמעשים. להאמין בה' זה הדבר הכי רציונלי וריאלי שיש, מי שחושב שכל הכוח נמצא בידיים שלו הוא זה שחי בדמיונות. האמונה באלוהים קיימת מאז תחילת האנושות ובכל התרבויות, ורוב העולם הוא מאמין, כך שמי שלא מאמין הוא גם בעמדת מיעוט היסטורית ואוניברסלית. הנשמה זה הדבר

הכי קיים ונצחי שיש, וכל שאר התאוות הן חולפות וזמניות. פרשת שבוע זה הדבר הכי אקטואלי שיש, תמיד אפשר למצוא שם תובנות ששייכות למציאות חיינו הלאומית והפרטית. מי שלא מחובר לפרשת השבוע הוא מנותק מעצמו, מהמסורת ומהעיתיד שלנו. התורה והמצוות זה הדבר הכי מוסרי שיש, כל המצוות, ואף פילוסוף או עיתונאי לא יכולים לשפוט את התורה האלוהית והנצחית. כל האימפריות חלפו ונעלמו ורק האומה הישראלית נשארה, בזכות התורה הנצחית. שמירת שבת זה מנוחה לא רק לגוף אלא בעיקר לנשמה, "יום מנוחה וקדושה לעמך נתת". דעת אלוהים זה החכמה הכי עמוקה שיש, יותר מכל הפילוסופיה. תפילה ותיקון המידות הם הדברים הכי מועילים שיכולים לגרום לאדם להיות טוב יותר. האמונה במשיח נותנת תקווה שיום יבוא ויהיה מלך צדיק שילך בדרכי ה' וימלוך עלינו וכל העם יאהב אותו, האמונה הזו מעודדת ומתקנת את חיינו בהווה כפרטים וכקולקטיב, לא לחינם חיילי צה"ל החילונים הולכים עם הפאצ' הזה, כך גם האמונה והתקווה שיבנה בית המקדש השלישי. תנסו לדבר על זה בשיחה אישית עם החברים שלכם, השכנים ובמילואים. תתפלאו לראות שדברים נשמעים. כל הבעיה שלנו שאנחנו שותקים, כי משהו ניסה להשתיק אותנו.

אשרינו שזכינו, עם ישראל זכה לקבל תורה ומצוות, לא צריך להתנצל על זה, אף פעם. אנחנו ננצח במלחמה נגד אויבי ישראל שמנסים לכלותנו לא בגלל רמטכ"ל כזה או אחר אלא רק בזכות האמונה בה' ונצח ישראל.



קידמה ונאורות

למרות שאנחנו נמצאים במדינת ישראל, מדינת היהודים, הערך הכי מותקף ומושמן בתקשורת הישראלית הוא ללא ספק היהדות, הדתיים והחרדים כל הזמן מרגישים צורך להתגונן. מאשימים את ההתנחלויות, תקציב הישיבות, המשיחיות, ההדתה ועוד. התגובה הקלאסית של הדתיים היא "להתנצל ולהסביר", אנחנו מסבירים למה אנחנו לא משיחיים, ולא שונאי אדם, למה התורה זה ערך חשוב, ולמה כשאנחנו מציעים למישהו להניח תפילין זו לא כפייה דתית ולא הדתה. כל הזמן מתנצלים. יש כאלו שתוקפים דתיים מתוך זדון לב וכוונות רעות, ויש כאלו שעושים זאת בגלל שהם צפו בתקשורת המרעילה יום יום את מוחם ומעוררת מדנים בין אחים. ברשותכם, אני רוצה להציע כאן דרך התמודדות אחרת: מפסיקים להתנצל על היהדות. פעם בא אליי קצין ואמר לי שאני עושה כפייה דתית. כמובן שלא עשיתי שום כפייה דתית אבל עניתי לו: "נכון, כפייה זה מלשון כיף-יה". והוא נותר ללא מילים בזמן שכל הלוחמים צחקו. לפעמים אני שואל אנשים אם הם רוצים "הדתה" והם אומרים לי שברור שהם רוצים והדתה זה הדבר הכי כיף שיש, ואז אני מתחיל לומר דבר תורה. כששואלים אותי למה החרדים לא לומדים לימודי ליבה, אני שואל למה החילונים לא לומדים לימודי ליבה, למה הם לא לומדים על האבות, על אברהם יצחק ויעקב, למה הם לא יודעים מה זו קריאת שמע ומי קבור בחברון? מתמטיקה ואנגלית זה חשוב אבל "עשרת הדיברות" וכיבוד הורים זה חשוב הרבה יותר. כששואלים אותי למה החילונים צריכים לשלם כל כך הרבה כסף לישיבות, אני

אומר שכספי המיסים לא שייכים רק לחילונים אלא גם לדתיים והמסורתיים, ואני רוצה שכספי המיסים שלי ילכו ל'פרויטים' שכל היום לומדים רק תורה, ואם יש חילוני שרוצה שכספי המיסים שלו ילכו לתרבות של כדורגל או תיאטרון הבימה, שישלם להם. בשבילי התרבות הישראלית זה התנ"ך, המשנה והגמרא ואני רוצה שכספי המיסים שלי ילכו למי שמתעסק בזה. השבוע שאלתי בחור אם הוא מעוניין בציצית, והוא אמר שלא כי הוא חילוני, הסברתי לו שאנחנו ב-2025 תושפ"ה וצריך להתקדם, היום חילונים הולכים עם ציציות בחוץ. אחרי ההסבר הזה הוא ביקש ציצית והבטיח ללכת איתה. הציציות הם המדים היהודיים. צריך לדעת שמירת תורה ומצוות זה הדבר הכי נאור שיש, מי שלא מכיר את המסורת שלנו הוא "פרימיטיבי" ומי

Asmanitai@gmail.com

להצטרפות לקבוצת וואטסאפ של טיפ יומי לקירוב
נא לשלוח הודעה ל-052-5665005

גם אתם יכולים להוסיף תורה!
להצטרפות לצעירי ראש יהודי - 054-839-3457

מכירים בעלות תשובה או בדרך? הפנו אותן
למדרשת שושנת אביב בתל אביב. יעל 053-367-3434

ראשי יהודי
צעירי

דרושה תרומה לנרות שבת

לחלוקה בדוכנים ברחבי הארץ

לתרומה: 052-5665005

בשעה טובה יצאה לאור
החוברת האור שבך

101 טיפים לאהוב להאמין ולקרב!

הזמינו עכשיו חוברות להפצה
עם משלוח עד הבית!

50 חוברות רק 100 ש"ח | משלוח 40 ש"ח

להזמנות: 052-5665005
או בקישור

שלם וקח עוד היום אצלך בבית

מיחסני חשמל

הרשת הזולה והמשתלמת בישראל

השרות הטוב
בישראל

משלוחי
אקספרס

עוד היום
אצלך בבית

65 מרכזי
מכירה ושירות
בכריסה ארצית

סניף
חדש!
בביג אור
עקיבא

התחייבות למחיר הזול ביותר!!

אסיקום
ברי מים

טכנולוגיית מים מתקדמת

הובלה
והתקנה
בחינם!



החל מ-
₪949

מחשבים ניידים

התחייבות למחיר הזול ביותר!!

החל מ-
₪799

hp Lenovo acer ASUS DELL Apple Authorized Reseller

אוזניות אלחוטיות
TWS

התחייבות
למחיר הזול ביותר!!

החל מ-
₪69

SAMSUNG
SONY
SENSOR

JBL



החל מ-
₪969



קונסולה SONY
PLAYSTATION 4 SLIM
500GB

SONY
XBOX
NINTENDO SWITCH

קורקינטים חשמליים

INOKIM
QUICKER
MIO2
RIDER

mi

KIMI



החל מ-
₪699

מוצרי חימום
לחורף

החל מ-
₪25



התחייבות למחיר הזול ביותר!!



מקררים

התחייבות למחיר הזול ביותר!!

4 דלתות

החל מ-
2,399 ₪

Haier LG SAMSUNG SHARP
Blomberg gorenje HITACHI SAMCOR Hisense



החל מ-
399 ₪



מכונות כביסה

התחייבות למחיר הזול ביותר!!

החל מ-
690 ₪

Miele SAMSUNG LG אלקטרה BOSCH
Blomberg Midea ZANUSSI Siemens Whirlpool



החל מ-
990 ₪

מזגנים

התחייבות למחיר הזול ביותר!!

החל מ-
899 ₪

ELECTRA TADIRAN
ELCO FAMILY TORNADO



מדיחי כלים

התחייבות למחיר הזול ביותר!!

החל מ-
899 ₪

BOSCH אלקטרה SAMSUNG
Blomberg Whirlpool Midea SIEMENS





כיריים

התחייבות למחיר הזול ביותר!!

החל מ-
299 ₪

BOSCH AEG אלקטרה Sauter Electrolux
Midea gorenje Delonghi ZANUSSI Miele

תנורי אפיה

התחייבות למחיר הזול ביותר!!

החל מ-
499 ₪



מיקרוגלים טוסטרים וקומקומים

התחייבות למחיר הזול ביותר!!

החל מ-
39 ₪

Sauter LG Midea אלקטרה SAMSUNG



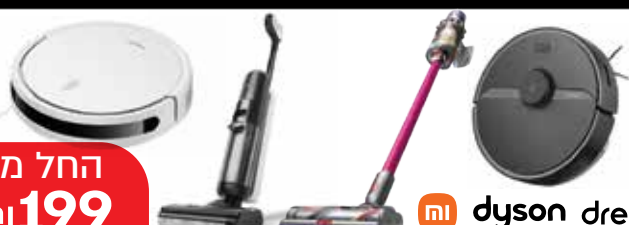


מיקסרים ובלנדרים

התחייבות למחיר הזול ביותר!!

החל מ-
69 ₪

magimix NINJA kMix DAVO Sauter KitchenAid KENWOOD אלקטרה



שואבי אבק

התחייבות למחיר הזול ביותר!!

החל מ-
199 ₪

dyson dreame roborock ECOVACS JIMMY tineco

שעות פתיחה: בימים א'-ה': 09:30-22:00 שישי וערב חג: 09:00-15:00 מוצאי שבת וחג: חצי שעה מצאת השבת עד 23:00
 בתוקף עד- 31.1.25 או עד גמר המלאי, המוקדם מביניהם | ט.ל.ח. | מינימום מלאי
 10 יחידות, בכפוף לתקנון המופיע בחנויות | התחייבות למחיר הזול ביותר כנגד
 כל הצעת מחיר רשמית על אותו הדגם ובאותם תנאים | אין כפל הנחות ומבצעים

PAYNGO.CO.IL

5018*

האוצר של אמא: מחברתניא



הנערה שלמדה עם אביה חסידות עוד לפני העדנה החסידית של העת האחרונה, גמאה בכוחות עצמה את כל ה'משנה ברורה', הקימה בית של תורה והמשיכה כל חייה בלימוד נשי בחברותות בספרי השקפה, מוסר והלכה < **הרב אלישמע כהן**, ראש ישיבת חומש, מתאר את **הפריחה הדרמטית** בחומש אחרי שנות ציפייה ומאבק ארוכות, מדבר על **המלחמה ועסקת החטופים** בראות עיניו, ומספר על אמו **הרבנית ליביה** ע"ה ושקידתה הגדולה בתורה, ועל הממצא המפעים מפרי עטה שגילתה המשפחה ויוצא זה עתה לאור עולם: **סיכומיה הבהירים לספר התניא**

בניה זית ויוחאי אלימלך רווה

כיום מתגוררות בחומש כבר תשע משפחות, וזה משהו שקשה לתאר אותו במילים.

הרב עצמו גר כיום בחומש?

עדיין לא, אבל אנחנו מתחילים בקרוב לבנות בחומש, בעזרת ה'.

זה באמת דבר שהיה נראה דמיוני לחלוטין במשך השנים שלפני כן.

"דמיוני" זו מילה נעימה. אנשים כל הזמן אמרו לנו שזה הזוי, שאין שום סיכוי שזה יקרה. האמת היא שגם אנחנו, כששאלו אותנו

והתקדמויות – לא רק בחומש, אלא במדינה כולה. אלו היו שלוש שנים מלאות, עמוסות מאוד.

לדעתי, הצעדה שהייתה בסוף השבעה של יהודה הי"ד, היא זו שחוללה שינוי גדול ופרצה את גבולות חומש אל התודעה הציבורית. מאז התקדמה חומש לאין ערוך. מה שקורה שם היום הוא פשוט נס מתגלגל. ברוך ה', יש כאן ישיבה עם בית מדרש, פנימיות, חדרי אוכל, משפחות של אברכים שגרות שם וגם משפחות מסביב. המקום ממש הולך ונבנה.

שלום הרב, מאז הפעם האחרונה שדיברנו ישיבת חומש השתנתה מאוד, וגם עם ישראל השתנה מאוד...

אכן, לפני שבועיים היה יום הזיכרון השלישי של תלמידינו יהודה דימנטמן הי"ד, שנרצח בדרכו לביתו בתום יום לימודים בחומש, וערכנו לו אזכרה בישיבה. אמרתי שם שבדרך כלל כשעוברים פרקי זמן כאלה ישנה אווירה של פליאה על המהירות שבה עבר הזמן, אבל אצלנו אני מרגיש ששלוש השנים האחרונות לא עברו מהר כלל. הן עברו עם המון שינויים

של המשניות המבוארות, הוא היה מפרסם 'קונטרסים' של ביאור משניות ובהם גם 'פינת הלכה'. את פינת ההלכה הזו כתבה אמה ע"ה שהייתה אז בחורה צעירה, ובמהלך עבודתה על פינות ההלכה הללו היא עברה על כל ה'משנה ברורה'! בהמשך היא למדה ספרי מוסר רבים, כמו 'מכתב מאלהו', 'עלי שור', 'נפש החיים' ו'פחד יצחק'. בספרייה הגדולה של אבי ישנם שני מדפים של ספרי מוסר וחסידות, ותמיד היינו אומרים שאלו המדפים של אמה...

מאפיין ייחודי של אמה היה החשיבות הרבה שהיא העניקה ללימוד בחברותא. והנה אנקדוטה מעניינת: בתקופת מגוריהם של

היא גם סחפה אחריה כמה חברות. ואכן, היא זכתה ונישאה לאבי יבדל"א (הרב יצחק אורי כהן, ראש כולל מר"צ. י.א.ר.).

במהלך התקופה הזו היא הבינה שכדי להתפתח צריך ללמוד הרבה - גם לימודי הלכה למעשה וגם בכל הנושא של עבודת ה', המוסר ותיקון המידות. כך למשל, אמה החלה ללמוד בגיל 17 בערך את ספר התניא יחד עם אביה, הרב קהתי, שבא מבית חסידי. זו הייתה תחילת הלימוד, כשלאורך השנים היא למדה עוד המון ספרים נוספים.

לפני שסבי הוציא לאור את סדרת הספרים

אם יש לנו איזה אופק מעשי, תמיד אמרנו שהפעילות שלנו היא מתוך אהבה גדולה לארץ ישראל ושנחנו מאמינים שיצמחו ממנה דברים טובים, אבל לא היה לנו שום ציור מעשי איך זה יקרה.

הקדוש ברוך הוא לקח את זה למקום טוב שאף אחד לא היה יכול לצפות, ואני חושב שהמהפך הזה הוא לא רק בחומש אלא הוא משהו הרבה יותר רחב. כמו שאמרנו תמיד: "חומש תחילה". זה הרים באופן כללי את רוח הציבור, שהיה בייאוש גדול מאז הגירוש מגוש קטיף וצפון השומרון.

הספרייה של אמה

באופן אישי, האירוע שכאמור חולל את השינוי הגדול בחומש - רציחתו של יהודה דימנטמן הי"ד - חל סמוך ליום הזיכרון של אמי מורתי, מרת ליביה ע"ה, ובאותה שנה שני האירועים האלה מאוד 'התערבבו' אצלי. נשמח לשמוע מהרב על דמותה של אמו והרקע המשפחתי שלה, כמו גם על האוצר הרוחני ששמענו שמצאתם בין חפציה אחרי פטירתה...

אמי נפטרה בכ"א טבת תשע"ח, לפני שבע שנים, בגיל 77 - בגימטרייה עז, שנזכה יהיה עז לישראל בעזרת ה'. כבתו של הרב פנחס קהתי זצ"ל, שכתב והוציא לאור את סדרת 'משניות מבוארות', היא חוותה בבית ילדותה את טעמה המתוק של התורה כשראתה את אביה יושב ולומד שעות רבות.

הרב זוכר את הסבא, הרב קהתי?

אני זוכר אותו מעט מאוד, כשהוא נפטר הייתי בן 4 וחצי. אני תמיד לא בטוח אם זה זיכרון אמיתי או שאני זוכר את הסיפורים הרבים ששמעתי עליו...

בכל אופן, כבר מגיל צעיר, אמי בחרה בדרך מיוחדת מאוד. בשונה מחלק מחברותיה, היא הקפידה על קיום מצוות קלה כבחמורה. כמו כן, בצעירותה היה נהוג ללכת להתנדב בגרעיני נח"ל ולאחר מכן להתגייס לצבא, אבל היא החליטה אחרת: בסיום לימודיה בתיכון היא הלכה ללמוד מקצוע, כי היה ברור לה שהיא רוצה להתחתן עם בן תורה, ולאפשר לו לשבת וללמוד תורה בהתמדה.



תלמידי ישיבות גבוהות הסדר ואברכי כוללים, מוזמנים להצטרף לאחת מתוכניות הלימוד בספר התניא ובמאמרי חסידות

המבחנים לשליש שני - חודש אדר	
המבחנים יתקיימו באתר לב לדעת ובמספר מוקדים ברחבי הארץ	
תוכנית תניא - ליקוטי אמרים	
פרקים יח-לד	פרקים א-יז
לתלמידים שנבחנו בהצלחה על פרקים א-יח	למצטרפים חדשים
תוכנית שער הייחוד והאמונה פרקים א-יז	תוכנית מאמרים מבעל התניא חובות ב
מאמרי אדמו"ר הצמח צדק והרש"ב	

הרשמה

אצל הנציגים בישיבות
עמדות ואתר נדרים פלוס
במשרדי לב לדעת
טלפון: 072-221-9050 | שולח 5



הרשמה חובה / לא ניתן להבחן על חומר שנבחנו עליו בהצלחה בעבר
את ספרי הלימוד ניתן לרכוש בתנאיות
ספרי אור החיים ואצל הנציגים בישיבות

מלגות

מציון 85 ומעלה 400 ₪ | מציון 75 ומעלה 300 ₪
בנוסף: ממוצע ציון 85 ומעלה ב-3 הבחינות במהלך השנה,
על לקוטי אמרים/מאמרי בעל התניא מזכה ב-100 ₪ נוספים

המלגות ניתנות בכרטיס לב לדעת לרכישה ביריד החסידות י"ט כסלו,
רשת חנויות אושר עד, רשת חנויות ספרי אור החיים ודברי שיר.



בימים ההם - בזמן הזה. למעלה: ישיבת חומש בשנות המאבק. למטה: הישיבה כיום.

הוריי בכרם ביבנה, הגיעה להתגורר בשכנותם אישה ושמה חנה תובל. חנה סיפרה לנו שזמן קצר אחרי שהגיעה לגור שם, אמי פנתה אליה והציעה לה ללמוד איתה בחברותא. חנה לא ממש הבינה מה אמא רצתה ממנה... היא שאלה אותה: "ללמוד? לומדים בבית ספר או באוניברסיטה", אבל אמא ענתה: "לא, אישה צריכה ללמוד, היא צריכה לדעת מה עליה לעשות". ואכן הן למדו יחד שנים רבות. את ספר התניא היא למדה במשך השנים עם כמה נשים בחברותא. הרבנית גרינברג, אשתו של הרב מרדכי גרינברג ראש ישיבת כרם ביבנה, סיפרה שהיא למדה איתה את כל הספר, מהתחלה ועד הסוף.

פנינה של חיבור

זה מרתק, בפרט כשאנחנו עומדים לקראת יום ההילולא של אדמו"ר הזקן בכ"ד טבת. נשמע שספר התניא היה חביב עליה במיוחד. בהחלט, וכאן אנחנו מגיעים אל הסיפור המעניין. לאחר פטירתה מצאנו בין חפציה, בין הדברים המועטים שכתבה בחייה, מחברת בכתב ידה הרהוט והמסודר ובה סיכום בהיר לספר התניא כולו!

למען האמת, בהתחלה לא הבנו את גודל האוצר שתחת ידינו. במהלך 'השבעה' הגיע לנחם אותנו הרב יצחק גינזבורג שליט"א, והראינו לו את המחברת. הרב ישב במשך דקות ארוכות ועיין במחברת. אלה היו רגעים מיוחדים, כולם שותקים והרב יושב וקורא. כשסיים, הוא אמר: "תוציאו את זה, תפיצו את זה, זה מאוד מיוחד". התרגשנו מאוד, ומאז כל הזמן היה לנו חלום לערוך ולהוציא את המחברת הזו לאור עולם.

ביום השנה הראשון הוצאנו לאור חוברת זיכרון לעילוי נשמתה עם תולדות חייה, וצירפנו מספר עמודים מתוך המחברת, בלי השקעה רבה. זמן קצר לאחר מכן, אחד מאחייניי, שלומד בישיבתנו בחומש, החליט שהוא לוקח את הפרויקט הזה על עצמו. הוא התיישב והקליד את כל המחברת, ואחר כך ישבנו יחד כדי להגיה את הדברים. באופן כללי, הכתיבה שלה הייתה בהירה מאוד, כאמור, כך שלא היה צורך בתיקונים רבים. וברוך ה', אחרי מאמצים רבים, לפני יום השנה השביעי לפטירתה של אמא זכינו להדפיס מהדורה ראשונה ומצומצמת לבני המשפחה, ובקרוב בעזרת ה' זה יצא בצורה מסודרת יותר.

אחד הרגעים המרגשים ביותר במהלך העבודה היה כאשר שלחנו את החומר הערוך לרב גינזבורג, והוא כתב לנו ברכה חמה ביותר לרגל ההדפסה. הוא כתב שהחיבור "זך וברור" ושכל מילה בו היא "פנינה, שקולה ומחושבת היטב", והמליץ בחום להוציא לאור ולהפיץ אותו - וכך נעשה בעזרת ה'. זו באמת זכות גדולה שבבילנו.

האם ידוע לכם על סיכומים שלה לספרים תורניים אחרים?

כן, אבל אני חושב שהתניא הוא הספר היחיד שהיא סיכמה מהתחלה ועד הסוף.

את הסיכום היא כתבה בשטף אחד ארוך,

חוברת עם ביאור שלו על אחת הפרשות - אבל לא הצליח. אגב, זו הייתה אחת ה'הוכחות' שלו לאמירה שהפירוש שלו למשניות לא נוצר בזכות כישרונו אלא בגלל שליחותו - שהוא ניסה לכתוב על התורה וזה לא 'זרם' לו. השליחות שלו הייתה למשניות, והכוח לפרש אותן זרם לו דרך הידיים... כך הוא אמר כמה פעמים.

רוח של בריאות

אנחנו נמצאים היום במלחמה רב-זירתית ובימים לא פשוטים, ועסקת החטופים הנוכחית תורמת גם היא את חלקה למצב הרוח הכללי השורר בעם...

אמנם כדברך, לא ברור לנו לאן כל זה בדיוק לוקח אותנו, אבל ביכולתי לומר שבשנה וחצי האחרונות סוגיית עזה עלתה חזק על הפרק. אם כשפרצנו את הדרך לחומש היה נראה שהתיישבות בעזה רחוקה, היום נראה שזה הרבה יותר קרוב ממה שחשבנו.

בימים האחרונים אנחנו שמחים מאוד על השבת החטופות, אבל מרגישים כאב גדול על חילול השם שנגרם סביבה. לראות את אויבנו משתוללים ברחובות, זה דבר נורא ואיום.

בכל שנה, לפני יום הזיכרון של אמי, אנחנו שובתים יחד כל האחים בביתו של אבי מורי. בשבת האחרונה עלו כמה זיכרונות בקשר

כשהיא מציינת את הפרקים בשולי העמוד. כפי שעולה מהסיכום, היא ראתה בתניא ספר של 'עבודה'. היא התמקדה בעבודה הנפשית שהספר דורש, במלחמה בין הנפש האלוהית לנפש הבהמית, ולא נכנסה להערות פנימיות ועמוקות.

אחד הדברים שמאוד עזרו לה ושימחו אותה בלימוד התניא היה הביאור של הרב עדין אבן-ישראל (שטיינזלץ) זצ"ל. גם בחיבור בו אנחנו עוסקים ניכר שהיא הכניסה הרבה מהביאור שלו.

הסיכום אינו ארוך יחסית, הוא ממלא כ-75 עמודים הכתובים בשפה בהירה ונגישה, ובהחלט יכול לסייע מאוד ללומדי התניא.

האם מעולם לא ידעתם על הסיכום הזה? אישית, אני לא ידעתי שהיא כתבה סיכום כזה. כשדיברתי עם נשים שלמדו איתה, הן אמרו שהן ידעו שהיא כותבת לעצמה סיכום, אך אף פעם לא ראו אותו. כנראה שהיא לא כתבה אותו תוך כדי הלימוד, אלא בין לבין.

האם היה לכם קשר לחסידות בבית?

להורים שלי פחות, אבל לסבי, הרב קהתי היה קשר. הייתה לו גם התכתבות עם הרבי מלובביץ'.

קראתי פעם שהרבי ביקש ממנו שיכתוב פירוש גם על התורה.

נכון, היה סיפור כזה, והוא ניסה - יש לי בבית

צריך בכל הכוח להשתדל לשנות את המצב הזה, שהפסקת האש הזו תהיה רק למען החזרת החטופים ולא מעבר לזה. שלא נאבד לא רק את ההישגים הצבאיים, אלא גם את הברכה של הרוח הגדולה שהתעוררה בעם ישראל בשנה וחצי האחרונות. ברור שכל ההישגים הצבאיים נולדו מרוח גדולה ועצומה שהתעוררה בקרב החיילים והמפקדים, וזה משהו שאסור לנו לאבד בשום אופן.

בעזרת ה', נראה את חומש ואת עזה ממשיכות להיבנות – ויש לנו חלומות גם על לבנון ועל עבר הירדן, עד ארץ ישראל השלמה! ■

שלנו הוא מצד אחד לא להתייאש, ומצד שני לשים על השולחן את הסכנות והבעיות ולא להתעלם מהן.

אנחנו צריכים להילחם כדי למנוע את הסכנות הללו בכל האמצעים שבידינו, ולעשות את כל ההשתדלות כדי שנשוב להילחם בעזה, לכבוש אותה ולהתיישב בה. לכן אמנם צריך להיזהר מהאמירה שחיילינו נפלו לשווא, אבל בוודאי שהעניין הזה צריך לזעזע כל יהודי וחובה לתבוע את המשך הלחימה ואת הניצחון וההתיישבות, כדי שלא תהיה חס ושלום תחושה כזו.

לאמא, ואחד האחים הזכיר שהדבר שהכי הכאיב לה והקשה עליה היה חילול השם. גם בזמנו, בגירוש מגוש קטיף, היא כל הזמן בכתה ואמרה שהאסון הגדול הוא לא רק במסירת חבלי ארץ לאויבנו אלא גם חילול השם הנורא. היא לא יכלה לסבול חילול השם. ולכן, יחד עם הדברים הטובים הכרוכים בכך שכל נשמה יהודית שחזרת הביתה זהו פלא פלאים, הקושי על חילול השם הכרוך בעסקה הזו הוא נורא.

עם כל זה, בסך הכל אנחנו רואים שבשלוש השנים האחרונות יש התקדמות עצומה, ובעם ישראל חוזרת ומנשבת רוח גדולה של בריאות מתוך רצון לחזור ולבנות את הארץ, לחזור להיות עם יותר בריא, עם ששולט בארצו, עם שמוכן להרים את קרנו.

אנחנו מקווים שהימים האלה של שחרור החטופים והפסקת האש יהיו סוג של 'סוגריים' בתוך כל המערכה הגדולה הזאת שאנחנו נמצאים בה מאז שמחת תורה, ושנחזור להילחם בכל החזיתות, להשמיד את שלטון החמאס בעזה ולחזור ליישב אותה. זה דבר כל כך פשוט ומתבקש, ואני חושב שעם ישראל נמצא שם, רוצה לחזור לשם ומבין את זה. ואם צריך קצת סבלנות, הייתה לנו הרבה סבלנות בחומש, ובעזרת ה' נחזור לכבוש גם את עזה.

גאולה של בחירה

ישנן אמירות הנשמעות בחלל שחיילינו הקדושים נפלו בעזה לשווא, חלילה. איך הרב מתייחס אליהן?

כאמור, יש במסע הזה רגעים קשים ואסור להתעלם מהם. אלה באמת ימים של חילול השם גדול והם מטבעם עלולים לגרום להנמכת הרוח הציבורית. אבל כדרכו של משיח, הוא "נכסה ונגלה" כמו שלימדו אותנו חז"ל, וכנראה שאנחנו נמצאים בימים של כיסוי. עם זאת, אני חושב שזה נמהר מדי לומר אמירות כמו 'נפלו לשווא' וצריך להיזהר מהן. כל יהודי שנופל, הקדוש ברוך הוא אוסף את מסירות הנפש שלו ואת דמעות הכאב של עם ישראל על נפילתו, ושום דבר איננו לשווא. הקדוש ברוך הוא מנהיג את העולם גם מתוך ייסורים.

בדורנו, הקדוש ברוך הוא נותן לנו המון בחירה. זה חלק מהחדוש של הגאולה הזו – היא באה מלמטה ועם הרבה בחירה, ולכן התפקיד



תואר שני במכללה ירושלים

מובילים במספר הסטודנטים מבין כלל המכללות בארץ!



93% מסיימים את התואר השני
מיד בסיום תקופת הלימודים



מסלולים נפרדים
לנשים ולגברים



למידה היברידית
(רוב המפגשים בזום)



1+1
תואר ולימודי תעודה



הוראת מחשבת ישראל ותושב"ע

לגברים - מסלול לרבני קהילות
לנשים - כלים בגישור, טיפוח רגשי



ניהול וארגון מערכות חינוך

מיומנויות וסימולציות בניהול,
הובלת צוותים, עיצוב זהות ניהולית

שנה אחת! 3 סמסטרים < יום בשבוע*

החזר שכר לימוד לזכאי משרד החינוך

הוראת מתמטיקה/ מדעים

דגשים טכנולוגיים – מעשיים
גישות מתקדמות

ייעוץ חינוכי

ייעוץ בית ספרי / פרטי / קהילתי
/ הדרכת הורים
*לימודים עד פסח תשפ"ז





הנפש היא כמו אשת עסקים



"אני אגיד לך את האמת? נמאס לי מהקשר הזה.

שאל כל הזמן בעסקים שלו ואני לא מעניינת אותו בכלל.

הוא פשוט מנצל את טוב הלב שלי, את זה שאני מוכנה להקריב כל כך הרבה ואני כמו פראיירית פשוט נשארת.

אני חושבת שהכי כדאי שאפסיק להיות פחדנית ואפרק את החבילה" אמרה דנית בכעס "איך תרגישי ששאל לא יהיה?" שאלתי "אני רק חושבת על זה וכבר אני נושמת לרווחה, נכנס לי אויר, אני כבר לא אחזיק את המועקה הזו" ענתה

"קודם כל, אני שמחה שאת מתייחסת לכל המקומות שבהן את מרגישה כאב, כעס או פחד, הרגשות האלה הן מערכת בקרה מאוד מאוד חשובה ומשמעותית שחייבת לקבל את המקום הראוי לה.

מה דעתך להיות אמיצה, להביא את כל הכאב ולהסביר לו שאת לא יכולה להמשיך ככה?" שאלתי

"נראה לך שלא ניסיתי? מה לא עשיתי? אני לא מאמינה שאיכפת לו בכלל". אמרה דנית "מהפגישה עם שאל ראיתי כמה הוא עושה המון עבודה. משקיע, מגיע לטיפולים..." "הוא עושה את זה רק בשביל לרצות אותי, לא כי איכפת לו ממני או מהקשר.

אני לא מאמינה שהוא יכול להשתנות" אמרה דנית עם דמעות "את מאמינה שאת יכולה להשתנות?" שאלתי אותה

היו כמה דקות של דממה.

"אם את תשתני ותתמקמי אחרת בתוך הקשר, זה יוליד שינוי מאוד משמעותי גם מצד שאל". "את האמת ובכנות? אני לא מאמינה שאני יכולה להשתנות" ענתה דומעת "בואי רגע נסביר איך הנפש עובדת ומה צריך לעשות על מנת לייצר שינוי אמיתי. הנפש עובדת כמו אשת עסקים מאוד מאוד מקצועית.

מה אשת עסקים מחפשת?" שאלתי

"להרוויח כמה שיותר" ענתה דנית "בדיוק.

הנפש מחפשת איפה היא מרוויחה הכי הרבה ולשם היא נמשכת" הסברתי

"אבל אני לא רוצה את החיים שלי ככה, זה לא עושה לי טוב.

אני מרגישה שהמצב רק הולך ומחמיר וכל החיים שלי רק נהרסים יותר ויותר."

"את מבינה את זה טוב טוב בשכל שהמצב הזה לא טוב לך וכמובן גם מרגישה את הכאב

שזה מייצר.

כשאת אומרת שאת לא מאמינה שאת יכולה להשתנות, זה בגלל שהנפש שלך רוצה להשאיר את המצב כמו שהוא ואולי אפילו להחמיר אותו... עניתי

"אבל למה שארצה להשאיר את המצב?

להחמיר? נראה לך? הרגע אמרתי לך שהמצב הזה לא טוב לי" ענתה דנית

"בואי רגע נתבונן בחוויות הנפש וכמה מקום הן תופסות.

כשאת מרגישה עצובה, כועסת או פוחדת,

כמה זמן את יכולה להרגיש את הרגשות האלה?" שאלתי

"לפעמים זה מעט זמן ולפעמים זה יכול להיות ימים שלמים.

בכנות, אני יכולה לפעמים להכנס

למערבולות של רגשות ומחשבות שמחזירות אותי שוב ושוב לאותן תחושות" ענתה

הרגשות החיוניים של הכאב, פחד וכו'... יש לנו גישה מאוד קלה אליהן וזו גם התולדה של הבעיה."

"איזו בעיה?" שאלה

"הגישה הקלה לרגשות האלה מאפשרת

לתחזק ואפילו לנפח אותן שלא לצרכי המציאות.

הן תופסות נפח ומשקל מאוד גדול בנפש. לעומת זאת, תנסי לחשוב כמה זמן את

מצליחה להיות בשמחה ברצף? כמה פעמים זה קורה וכמה נפח זה תופס?" שאלתי

"זה מאוד קצר, קורה יחסית מעט פעמים והרבה פעמים זה אפילו נראה לי בכלל לא

אמיתי" ענתה

"בדיוק, המשקל של התחושות הטובות, הוא משקל קל הרבה יותר, אזורי ומתפוגג מאוד מהר.

הנפש מחפשת מילוי ואין לה מספיק חומר להתמלא ממנו מהצד החיובי.

כשאת לא מאמינה בעצמך שאת יכולה

להשתנות, את בעצם לא מאמינה שהנפש שלך תסכים לוותר על התחושות השליליות כי שם היא מרוויחה הרבה יותר.

ואז את מתחילה לפתח כל מיני תפיסות,

מחשבות, אמונות ואפילו ערכים שבסוף יקבעו ויצדיקו את אותה תחושה של הנפש בכל התחושות השליליות.

הדבר הזה אפילו יגרום לך לייצר מצבים

שבהן את תהפכי להיות קורבן באופן לא מודע, רק בשביל להזין את הנפש באותן רגשות שליליים."

"אז מה עושים? איך אפשר לשנות כזה דבר?" שאלה

"המנגנון הזה הוא מנגנון שגורם לך להרגיש מצד אחד ומצד שני מנתק אותך מעצמך, אנחנו נלמד לזהות את המנגנון הזה ולטפח מנגד מנגנון חלופי חיובי שבו מתרחש חיבור עמוק לעצמך.

במנגנון החיובי נעניק משמעות, נפח ומשקל מאוד גדול לנפש באותן תחושות חיוביות. פעולת הזיהוי של המנגנון השלילי יתחיל לייצר הפרדה בינך לבין המנגנון.

כשיווצר החיץ הזה יתפנה מקום למנגנון החיובי שיתפוס את המקום ויתחיל לייתר את אותו מנגנון הישרדותי שאת כל כך רוצה להתפטר ממנו מצד אחד ומצד שני את מרגישה שאת לא יכולה."

"אני חייבת לשתף אותך שאני לא מאמינה שאני אצליח, זה נראה לי שעליי זה לא יעבוד." "אני מסכימה עם מה שאת מרגישה וטבעי מאוד שתרגישי התנגדויות לתהליך הזה ואפילו תפתחי חוסר אמונה ותפיסות שזה בלתי אפשרי או לא בשבילך..." "למה?" שאלה

"כבר ראשון, את כל כך מזוהה עם המנגנון הזה ואת מרגישה שהמנגנון הזה הוא את, לשנות אותו מרגיש כמו לכרות חלק ממך וזה מאיים מאוד.

שנית, להפריד מהמנגנון הזה, המשמעות שלו זה לוותר על כל הרווחים הענקיים והמדומיינים שהוא מספק לך וגם זה מאוד מפחיד. שלישית, אם המנגנון הזה לא יהיה, מה יחליף

אותו? הריק הזה שעלול להוצר הוא כל כך קיומי והישרדותי שאת לא יכולה לדמיין את עצמך בלי משהו שימלא אותו.

העבודה שתהיה לנו היא לחזור לאותה נקודת רצון אמיתית ונלמד לפתח ביחד עמידות חזקה מול המקומות האלה.

נקשיב טוב לאותן קריאות הישרדות של אותה נפש שמתפקדת כאשת עסקים שממשיכה להישאב לאותן רווחים מדומיינים ונתחיל להאיר את עיניה ברווחים אמיתיים שיוכלו לשינוי משמעותי בחיך."

להשתטח על השמאים

השבעה מרטיטה ליד ארון הקודש, **תרגיל** הסחה בליל ראש השנה, **והקרבה** אצילית של בת צדקנית להצלת חיי אביה ותורתו – כזה סיפור עוד לא שמעתם • מה ולמה אנחנו עושים על **קבר של צדיק**? האם זה כמו **לפגוש אותו בחייו? ואיזה משקפיים חדשים** מקבלים שם?

לרגל יום ההילולא של אדמו"ר הזקן בכ"ד בטבת, מגיש פודקאסט '**הללו**' מבית 'צמאה' את סיפורו של '**ניגון ההשתטחות**' במסגרת שיחה על עבודת התפילה וההשתטחות על קברי הצדיקים • הפעם ליד המיקרופון: הרב **איתמר אלדר** ראש בית המדרש בישיבת 'אורות שאול', והד"ר **תמר זיגמן** מוזיקולוגית וחוקרת שירים וניגונים

עריכה והגשה: **שמוליק קפלן** • ניהול והפקה: **מנדי בלוי** • כתיבה: **יוחאי אלימלך רוה**

מיוחד: במהלך סעודת היום של חג השבועות הוא היה מזכיר את רבי ישראל, הבעל שם טוב, מייסד תנועת החסידות (אותו כינה בשם "הסבא" – בהיותו רבו של רבו, רבי דוב, המגיד ממזריץ'), וחזר על תורה שלו בפני הסועדים. הבעל שם טוב נפטר בחג השבועות של שנת תק"כ, ובשנת תקנ"ב, בה מתרחש סיפורנו, מלאו להסתלקותו שלושים ושתיים שנה. אבל הפעם, בשונה משנים קודמות, התחיל בעל התניא לנגן ניגון מרירות ופניו הלכו ונעשו רציניות ביותר.

את התיאור של אותם רגעים נשגבים אפשר למצוא ברשימות שכתב רבי יוסף יצחק, אדמו"ר הרי"צ – שבמשך שנים אסף סיפורים מתולדות החסידות, תיחקר חסידים זקנים והעלה את דבריהם על הכתב, בצורה שיטתית.

ד"ר תמר זיגמן: הכתיבה של הרבי הרי"צ מאוד מאוד מעניינת. הוא כתב גם זיכרונות וגם סיפורים מן העבר, של התפתחות החסידות בכלל, וכמובן – בדגש על חסידות חב"ד ושושלת האדמו"רים. בין הזיכרונות והסיפורים, הוא כותב את סיפורו של הניגון הזה (ספר התולדות של אדמו"ר הזקן, חלק ב פרק יט):

"הרבי היה נתון בדבקות חזקה מאוד. פני הקודש היו גלויות, רק עיני קודשו היו סגורות. בשפתיו אמר הרבי משהו בלחש רב ושני נחילי דמעות זלגו על לחייו הקדושים. מפניו הקדושים ומההתמרמרות שהייתה נסוכה על פני קודשו של הרבי, הבינו הכול שהרבי אומר תפילה של התעוררות רחמים, וכל אחד הרגיש שהבעל שם טוב והמגיד ממזריץ' נמצאים בחדר.

תמונה מרטיטה: רבי מנחם מנדל, אדמו"ר ה"צמח צדק", עומד על קברה של אימו, הרבנית דבורה לאה, שנפטרה בפתאומיות כשהיה ילד קטן בן שלוש. הוא עומד ומתבונן, כשהוא מנגן ניגון מיוחד שחיבר. ניגון דבקות, בלי מילים, מלא רגש וגעגועים. סיפורו של "ניגון השתטחות" הוא סיפור על אישה צעירה, בתו של אדמו"ר הזקן, מייסד חסידות חב"ד, שהקריבה את חייה בשביל אביה ותורת החסידות. זהו סיפור על ילד יתום שגדל להיות אדמו"ר ומנהיג. וכמובן, זהו סיפור על עבודת ה"השתטחות", התפילה על קברי צדיקים, ועל העניין הגדול שרואה בה החסידות משחר ימיה.



ערעור מסכן חיים

הסיפור שלנו הוא פלא, לא משהו שרגילים לשמוע כל יום. אולי לנו, כאנשים קטנים, אין יכולת להבין אותו לגמרי – אבל זה הסיפור.

זה מתחיל בחג השבועות של שנת תקנ"ב (1792). לרבי שניאור זלמן, בעל התניא ומייסד חסידות חב"ד, היה מנהג

ליד ארון הקודש ומבקשת להשביע אותם במשהו כלי לדעת מה הוא. בלשון אדמו"ר הריי"צ: "לשמוע בכל אשר תצוה עליהם, ואשר יישבעו לה בשבועת אומן בכל חומר שבדיני התורה אשר יישאר הכול בסוד גמור עד אשר אפשר יהיה לגלות". היא משביעה אותם בשבועה הכי חמורה, שאין לה הפרה, ואז היא ניגשת אל ארון הקודש, פותחת את דלתותיו לרווחה ואומרת: "כל הקהל, הנכם עדים שאני אומרת בפני ספרי התורה הקדושים שאני מקבלת על עצמי בדעה צלולה, באלה ובשבועה, שאני, דבורה לאה בת שטערנא, מחליפה את אבי, רבי שניאור זלמן בן רבקה, ושהוא יישאר בחיים".

באופן כללי, בראש השנה אדמו"ר הזקן היה מקפיד מאוד לא לדבר, רק להגיד תהילים. אבל יש מנהג שבילל ראש השנה, אחרי תפילת ערבית, מברכים אחד את השני בברכת "לשנה טובה תכתב ותיחתם", ואדמו"ר הזקן מחפש את בתו, דבורה לאה, כדי לברך גם אותה... אבל היא עוצרת אותו, כי היא יודעת שמה שהוא אומר יכול להתקיים, ומיד מקדימה אותו ואומרת: "לשנה טובה תכתב ותיחתם! אבא, בבקשה אל תדבר עוד..."

למחרת, ביום השני של ראש השנה, היא חלתה. היא שכבה במיטה עד למחרת, צום גדליה, ואז נפטרה. אישה צעירה, בת עשרים ושבע, שהקריבה את החיים שלה כדי להיות תמורתו של אביה, כשהיא משאירה אחריה את בעלה, האלמן הטרי רבי שלום שכנא, וילד קטן בן שלוש.

בערב יום כיפור של אותה שנה, כמה ימים אחרי הפטירה, אדמו"ר הזקן לוקח את הילד לקבר הטרי של אימו.

ד"ר זיגמן: הם עומדים ליד הקבר והרבי אומר: "כשם שגדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם, כך גדולה ברכתם של צדיקים במיתתם יותר מבחייהם. דבורה לאה בת שטערנא, היום ערב יום כיפור. ברכי את בנך יחידיך היתום, מנחם מנדל בן דבורה לאה, שזה הקטן גדול יהיה בתורה, בנגלה ובנסתר, בהצלחה, במעשים טובים ובאריכות ימים ושנים. בקשי רחמים עבורי, ועבור קהל עדת החסידים, ועבור תורת הבעל שם טוב נשמתו עדן..."

למחרת יום כיפור, מכניס הסבא את הילד הקטן ללמוד תורה ב'חדר'. לפני כן הוא עוטר אותו בטלית, לפי המנהג, ושוב לוקח אותו לקברה של אימו. שם הוא אומר בקול רם ושמח: "מזל טוב, דבורה לאה בת שטערנא. היום אני מכניס את בנך, מנחם מנדל בן דבורה לאה, לתורה. ברכי אותו 'כשם שנכנס לתורה, כך ייכנס לחופה ומעשים טובים', באריכות



היא מבינה שכרגע יש קטרוג על אבא שלה, ושאלה השאלה היא מי יישאר בחיים, האם היא או אבא שלה - כרגע חשוב יותר שאבא שלה הוא שימשיך, כי הוא עוד לא סיים את מה שהוא צריך לעשות בעולם

למסור חייה בעד חיי רבינו הגדול". היא מבינה שכרגע יש קטרוג על אבא שלה, ושאלה השאלה היא מי יישאר בחיים, האם היא או אבא שלה - כרגע חשוב יותר שאבא שלה הוא שימשיך, כי הוא עוד לא סיים את מה שהוא צריך לעשות בעולם.

מגיע ערב ראש השנה של שנת תקנ"ג, והרבנית דבורה לאה עושה משהו לא רגיל... ד"ר זיגמן: היא קוראת לשלושה חסידים, נכנסת איתם לבית הכנסת, אומרת להם לגשת

"פתאום קם הרבי ואמר בקול של כבי: 'סבא, רבי, עוררו רחמים רבים בעדי ובעד כל תלמידים ובעד המקושרים אליכם, ובעד תורתכם. אוי, אוי, געוואלד, געוואלד, אבינו שבשמיים, חוס רוחם עלינו!', ונפל בהתעלפות עמוקה.

"התעורר רעש גדול. בני הבית, הרבנית והבנות, הגיעו. הביאו מיד את יונה הרופא, ובתוך כך נכנס בריצה הנכד בן השנתיים ותשעת החודשים - הסבא, הרבי 'צמח צדק'. ובראותו את סבו - רבינו הזקן - שוכב על הארץ, השליך עצמו עליו בצעקה: 'סבא! סבא!'

"הרבי פתח עיני קודשו, ובראותו את הילד מושיט ידיו הקטנות בצעקו: 'סבא, החזק בידי וקום!', תפס הרבי בידי הילד באומרו: 'הב לי ירך', וקם באומרו: 'זה ינחמנו'."

עד אותו חג השבועות אף אחד לא ידע שום דבר על קטרוגים ומניעות כלשהם שהיו מנת חלקו של אדמו"ר הזקן בייסוד חסידות חב"ד ובהפצת תורת החסידות; ספר התניא עדיין לא יצא לאור, והמאסר והגאולה המפורסמים של י"ט בכסלו התרחשו רק כשש שנים לאחר מכן (בשנת תקנ"ט). אבל בדיעבד אנחנו מבינים, שכבר אז הרגיש אדמו"ר הזקן שיש עליו דינים גדולים בשמיים.

נקודת הזמן שבה אנחנו עוסקים כעת, מתרחשת שמונה שנים אחרי שאדמו"ר הזקן התחיל את דרך חב"ד, ושש שנים אחרי שהתמנה לרבי ומנהיג של חסידים ברוסיה. השיטה שלו הלכה והתפשטה, והייתה לו מעין ישיבה שבה למדו מאות תלמידי חכמים תחת הדרכתו האישית. אבל בתוך כל ההצלחה הזו, ההתנגדות לחסידות לא פסקה. היא אפילו התחזקה. זה גרם צער גדול לאדמו"ר הזקן, שידע שהכול בא משמיים ושום דבר לא קורה סתם. הוא הבין שיש קטרוג מלמעלה על הדרך החדשה שלו - הסברת פנימיות התורה באופן בהיר ויסודי שכל אחד יכול להבין.

בחודש אלול תקנ"ב הרבי של "פדיון נפש" - בקשה לעורר רחמים רבים - לצדיק רבי נחום מצ'רנוביל, מתלמידיו של הבעל שם טוב, שיתפלל עליו לשנה טובה. במקביל, הוא קרא לאחת משלוש בנותיו, דבורה לאה, וגילה לה מה קורה.

בלשונו של אדמו"ר הריי"צ, הרבנית דבורה לאה מבינה "כי המצב הוא איום ונורא, ואשר בתוצאותיו תלויים חיי של רבינו הגדול"... כל זה קורה כשאדמו"ר הזקן עוד ממש צעיר, אפילו לא בן חמישים - ודבורה לאה, ששומעת הכול, מזדעזעת עד עמקי נשמתה.

ד"ר זיגמן: אדמו"ר הריי"צ מתאר זאת כך: "יומים אחדים הייתה מבובללת מאת אשר שמעה ותחליט כי מחויבת היא לגלות ליחידי סגולה ולהתיישב עמם, וגמרה בלבה

ימים ושנים."

נחזור רגע לאחר: זמן קצר לפני פטירתה, ביקשה הרבנית דבורה לאה מאביה דבר אחד: שייקח על עצמו אחריות לגדל את הילד. ואכן, אדמו"ר הזקן לוקח את מנחם מנדל הקטן תחת חסותו. הוא מבקש שיעבירו את מיטת הילד לחדרו האישי, וקובע איתו חברותא. כל יום, כולל שבתות, חגים וימים נוראים – הסבא, בעל התניא ומייסד חסידות חב"ד, לומד עם נכדו הקטן בן השלוש. לימים, הילד מנחם מנדל גדל להיות האדמו"ר השלישי של חב"ד והמשיך את דרך החסידות.

גם לאחר שרבי מנחם מנדל כבר נעשה לאדמו"ר ועזב את העיירה ליוז'נה, שם נקברה אימו, הוא היה מקפיד לנסוע לקברה לעיתים. לדוגמה: אחת ההתמודדויות הגדולות שלו הייתה מול הגזרות שהטיל הצאר הרוסי על החינוך היהודי. לפני אחת מאספות הרבנים הגורליות, שהיו אחת מדרכיו של ה"צמח צדק" כדי לטכס עצה בעניין מצב היהודים ברוסיה, נסע הרבי לקבר אימו והתפלל שם. על אותו קבר, חיבר רבי מנחם מנדל את הניגון שלנו, "ניגון השתטחות".

ד"ר זיגמן: לפי המסורת, הוא חיבר את הניגון – שנקרא 'ניגון השתטחות', או 'ניגון דבקות' (כגרסת ספר הניגונים של חב"ד) – כנראה עוד בהיותו ילד צעיר. מסופר שכאשר הוא היה הולך לקבר אימו, הוא היה שר את הניגון הזה.

לניגון הזה, כמו להרבה ניגונים, יש כמה גרסאות. אבל בכל אחת מהן שנבחר, אפשר לשמוע את כל המהלך שמסתתר מאחורי הניגון. וקודם כל, את הסיפור של הנכד שגדל אצל הסבא והקשר ביניהם. ומעניין שבתוך הניגון יש מוטיב שמזכיר מאוד את ניגון 'ארבע בבות' של אדמו"ר הזקן, מעין הבלחה שלו או רמיזה אליו. גם בתוך המוזיקה של הניגון מופיע הסיפור של "עבודת ההשתטחות": הוא מתחיל בתנועה של מריחות וכובד ראש, ואחר כך מתפתח למשהו אחר. אחרי החלק הראשון המינורי, פתאום יש מעבר למזור, למקום אחר.



סולם הניגון, סולם השתטחות

בשביל להבין את ניגון השתטחות, צריך להבין מה זו בכלל השתטחות. בשביל תפילה, אנחנו יודעים שהולכים לבית הכנסת ומבקשים ישירות מהקדוש ברוך הוא. אז למה ללכת לקבר, בו נמצא הגוף של הצדיק, ולהתפלל שם – ועוד בנוסח כזה, שהצדיק

"יעזור רחמים" למעלה?

הרב איתמר אלדר: הנושא של ההשתטחות על קברי צדיקים, הוא טעון ומורכב. השאלה הזו נשאלה גם בקרב חסידים עצמם, ובכמה חצרות חסידיות שבהן הנושא הזה תופס מקום מרכזי הייתה התייחסות אליו.

הדברים שאביא בפניכם מבוססים על 'קונטרס ההשתטחות', שחיבר בנו של אדמו"ר הזקן – רבי דובער, אדמו"ר האמצעי (מופיע ב'ספר המאמרים' – קונטרסים' שלו). במאמר הזה הוא מסביר את המשמעות, הערך והיתרונות של העלייה לקברי צדיקים, וכדרכה של חסידות חב"ד, הביאור נעשה באופן רציונלי, מלומד וענייני. נוסף על כך, גם בברסלב אנחנו מוצאים התייחסות לנושא ההשתטחות: רבי נחמן מזכיר ומבאר אותו בכמה מהתורות שלו, גם תלמידו רבי נתן כותב על כך, וגם החסידים המובהרים בדורות



אנחנו מתפללים לה' יתברך. לא מתפללים לצדיק. אבל אנחנו יודעים שכבר בדברי חז"ל, ואחר כך בחסידות, יש משקל לזכויותיו של הצדיק ולהיותו מליץ יושר, גם אחרי הסתלקותו

האחרונים, כמו רבי לוי יצחק בנדר.

ההתייחסות לנושא הזה בתוך החסידות נבעה מההבנה שצריך לתת מקום לשאלה שנשאלת פה: למה אנחנו עושים את זה? מה פשר הדבר הזה?

אבל האמת היא שהרעיון להתפלל על קברי צדיקים – ובכלל, המושג של 'קבר צדיק' – הוא לא המצאה של החסידות. כבר בתנ"ך

אנחנו רואים התייחסות אליו, לדוגמה אצל כלב בן יפונה שהתפלל על קברי האבות.

הרב אלדר: נכון, בהרבה מקורות, ובדברי חז"ל, הסיפור של הקבר תופס מקום משמעותי. מצד שני, לכאורה, מה זה באמת הדבר הזה? לעלות לקבר? הרי אין שם כלום! אדם קבור, ורק עצמותיו נמצאות שם! האם אין כאן מעשה פולחני שהוא בעייתי?

על השאלה הזו משיב אדמו"ר האמצעי בקונטרס ההשתטחות שלו, ולא בתשובה אחת: הוא כותב ומסביר חמש דרגות, אחת מעל השנייה, בביאור עניין ההשתטחות.

בערך הראשון עליו מדבר אדמו"ר האמצעי הוא מצטט מהשולחן ערוך (אורח חיים, תקנ"ט ס"ו בהגהת הרמ"א) ומתבסס על הפסוק הידוע ממגילת קהלת: "טוב ללכת אל בית אבל מלכת אל בית משה, באשר הוא סוף כל האדם, והחיי יתן אל לבו". באופן כללי, כשאתה הולך לבית קברות – לא דווקא אל הצדיק – אתה פוגש את סופיות החיים ואתה מבין שגם אתה תהיה פה, אז "והחיי יתן אל לבו" – זה נותן לך מוטיבציה לחשוב 'איך אני חי חיים יותר משמעותיים?', כי הם בסוף ייגמרו, אתה מבין שלא תהיה פה לנצח.

כלומר, במדרגה הזו אין באמת עניין דווקא בקבר הצדיק. כל מקום שמזכיר את המוות, את הזמניות של החיים, טוב ללכת אליו מדי פעם.

הרב אלדר: נכון, לעומת זאת הדרגה השנייה בהשתטחות כבר מתייחסת לעובדה שמדובר כאן בקבר של צדיק, שבו התפילות מתקבלות יותר. במקום בו קבור הצדיק, שערי השמיים פתוחים יותר, ואפשר להיעזר בכוחם של הצדיקים בתפילה. אבל כאן צריך להיזהר: אנחנו מתפללים לה' יתברך. לא מתפללים לצדיק. אבל אנחנו יודעים שכבר בדברי חז"ל, ואחר כך בחסידות, יש משקל לזכויותיו של הצדיק ולהיותו מליץ יושר, גם אחרי הסתלקותו.

אדמו"ר האמצעי מדגיש שעל יד קבר הצדיק "התפילה מתקבלת שם ביותר", בגלל שהוא מקום קדוש וטהור, שהגוף הטהור של הצדיק קבור שם, וגם בגלל שהתפילה של האדם במקום כזה היא בכוונה גדולה יותר. הרב אלדר: העניין השלישי בהשתטחות בא לידי ביטוי כאשר האדם הולך לקבר של אדם שהוא הכיר עוד בחייו והיה קשור אליו. את השלב השלישי אפשר לכנות 'תחושת חסרון

בכל מקום. בתפילה אנחנו אומרים "מלא כל הארץ כבודו", ובלשון הקבלה – "לית אתר פנוי מיניה" [אין מקום פנוי ממנו]. ובכל זאת יש בית כנסת שבו השכינה שורה יותר, כביכול. יותר מכך: על בית המקדש נאמר "ועשו לי מקדש", הקדוש ברוך הוא מבקש: תעשו לי מקום פיזי בעולם ששם אני אתגלה. לכאורה, בית מקדש הוא מקום שמגביל ומצמצם את הנוכחות של הקדוש ברוך הוא – מכל העולם, למקום אחד. מה העניין דווקא במקום פיזי כמו בית כנסת או בית מקדש?

באמת העניין הוא, שכאשר ה' אומר 'יש בית ובתוכו יש חדר פנימי ובתוכו יש חדר עוד יותר פנימי, קודש הקודשים, ובתוך החדר הכי פנימי יש נקודה בה אני מתגלה', "יושב הכרובים" – הנקודה הזו מאפשרת סוג של אינטימיות, של קרבה ונוכחות. כאשר הנוכחות הזו מופשטת מאוד, רק צדיקים יכולים להרגיש אותה בכל מקום. אבל הטבע האנושי מבקש שהגילוי הזה יתבטא במה שנקרא 'עש"ן' – ראשי תיבות של עולם שנה נפש. 'עולם' הוא המקום, 'שנה' היא הזמן ו'נפש' היא האדם. בעולם הזה, כל דבר שאנחנו רוצים שיהיה ממשי, חייב להיות בזמן מסוים, במקום מסוים ובאדם מסוים. אם לא כן – הוא לא מתקיים. כך אומר, אם כן, אדמו"ר האמצעי: אחרי שהצדיק נפטר, הקבר שלו הופך להיות הזמן, המקום והאדם – הממשות שבאמצעותה אתה יכול להגשים ולממש באופן הכי אינטימי וקרוב את הקשר שלך איתו.

אבל זה לא רק שאנחנו מחפשים ממשות עם הצדיק אחרי שהוא נפטר והנשמה שלו עלתה למעלה. יותר מזה: לפי הקבלה, יש הישוארות, אחיזה מסוימת, על הציון, מנשמת הצדיק. הרב אלדר: אכן, יש מדרגה מסוימת של נשמת הצדיק שנשארת נוכחת על הקבר, ובמובן הזה הפגישה היא לא רק עם אבן ועצמות שקבורות מתחתיה; זו פגישה גם עם נפש שנמצאת שם. אפשר ממש לחוש את זה.

המדרגה החמישית שאדמו"ר האמצעי מדבר עליה היא כבר מופשטת מאוד ומתאימה ליחיד סגולה, שהם עצמם צדיקים. הוא מסביר שההשתטחות הגבוהה ביותר היא הגעה למצב של ביטול מוחלט, שהאדם הוא בכלל לא מציאות, הוא מתבטל לגמרי לנשמת הצדיק ומתאחד איתה, וכך הוא יכול להשיג השגות רוחניות עליונות וגבוהות מאוד. אבל למרות שזו מדרגה גבוהה מאוד, שכנראה לא שייכת לרובנו, משהו ממנה אולי שייך גם אלינו.

יש בחינה במדרגה החמישית שהיא הרבה יותר גבוהה ועמוקה מזה, ואגיד את זה כך:

'יחידות' עם נשמת הצדיק דווקא במקום הקבר שלו?

הרב אלדר: כן, אומר אדמו"ר האמצעי: זו המדרגה הרביעית – ההליכה לקבר הצדיק היא כמו רגע כזה של יחידות מולו.

אבל כאן שואל אדמו"ר האמצעי שאלה חזקה, שאולי גם חלק מאיתנו שואלים את עצמם: אם העניין הוא לפגוש את נשמת הצדיק ולהתייחד איתה – הרי עכשיו, כשהנשמה כבר יצאה מהגוף והיא בעולמות העליונים, לכאורה אפשר להיפגש איתה בכל מקום. כאשר הצדיק היה כאן בעולם הזה, כנשמה בגוף – כדי לשמוע ממנו תורה או לדבר איתו היה צריך לנסוע למקום שבו הוא נמצא; אבל עכשיו אפשר ללמוד בכל מקום את התורה של הצדיק ולהתחבר עם הנשמה שלו. החסיד יכול לסגור את דלת הבית, לחשוב בשקט על הזמנים שבהם הוא פגש את הצדיק ודיבר איתו בחייו, וכך לעורר

הנפטר, וגם הוא לא מתייחס רק לקבר של צדיק. לא עלינו, אדם איבד קרוב משפחה. עובר זמן – שנה, שנתיים, שלוש – והוא חוזר לתוך שגרת החיים, וממילא חסרונו של הנפטר פחות מורגש, כמו שאומרים חז"ל: "גזירה על המת שישתכח מן הלב". זה גם הגיוני: אדם לא יכול לחיות את החיים אם כל הזמן הוא נושא בקרבו את זיכרון הנפטר ואת הכאב על החיסרון שלו. אבל מדי פעם, כשעולים לקבר – גם אם זה רק קרוב משפחה – הנוכחות בקבר מנכיחה את החיסרון שלו בחיים. החיסרון הזה יוצר שברון לב, שמעורר גם לתשובה ולתפילה.

קל וחומר כאשר אדם הולך לקברו של צדיק שהכיר, וחש את חסרונו: ההנכחה של החיסרון היא קודם כל שוברת לב, ושברון לב מביא לתשובה, לתפילה ולבקשה של מילוי החיסרון. התחושה של החיסרון כאן היא מאוד חזקה.



לראות עולם אחר

המדרגה הרביעית מתארת מעין 'פגישה מחודשת' של האדם עם הצדיק שהוא הכיר בחייו והיה נפגש איתו באופן אישי כדי לקבל ממנו עצה והדרכה בעבודת ה'.

הרב אלדר: אנחנו יודעים שיש אירוע כזה בחצרות החסידות: הצדיק יושב בחדר, ומגיע החסיד, עומד בתור ומחכה עד שהוא נכנס אל הצדיק. וביציאה, אחרי שהייה בקרבת הצדיק, האדם מרגיש שהוא נולד מחדש.

להיות בקרבה, באינטימיות, עם אדם שהוא כל כך גדול ומחובר לעליונים; עצם הנוכחות הזו, הרגע הזה שבו נמצאים רק אתה והוא, כמו בן יחיד לאביו, שאין אף אחד בעולמו של הצדיק חוץ ממך כרגע – יכול להיות גם רגע מאוד מפחיד. משום שכאשר אדם יושב ב'טיש' או בהתוועדות עם חמש מאות חסידים נוספים, והרבי מדבר, החסיד מרגיש שהוא נעלם בין ההמון. אבל כשאתה נכנס לחדר של הרבי לבד, והוא מסתכל עליך בעיניים היוקדות שלו, כפי שמתארים את פגישות ה'יחידות' אצל הצדיקים, או את חלוקת הדולרים לצדקה המפורסמת אצל הרבי מליובאוויטש, אתה מרגיש שיש כאן מעין רנטגן שחודר לתוך תוכך וסורק אותך מבפנים, וזה רגע מיוחד מאוד.

וכאשר הצדיק נפטר והנשמה שלו עולה לעולמות העליונים, אפשר לייצר מפגש של



ההליכה אל הקבר של הצדיק היא אפשרות להסתכל על החיים ועל העולם מנקודת המבט הגבוהה ביותר שלו. מי שזוכה למדרגה הזו יכול לצאת מהציון של הצדיק ופתאום כל העולם ייראה לו אחרת לגמרי

את הקשר הזה מחדש. מה העניין ללכת למקום הפיזי שבו טמון הגוף של הצדיק?

האמת היא שאת אותה שאלה אפשר גם לשאול – להבדיל – על השכינה: הרי ה' נמצא

ההליכה אל הקבר של הצדיק היא אפשרות להסתכל על החיים ועל העולם מנקודת המבט הגבוהה ביותר שלו. מי שזוכה למדרגה הזו יכול לצאת מהציון של הצדיק ופתאום כל העולם ייראה לו אחרת לגמרי. למה? כי הוא קיבל עכשיו, אפילו לרגע, את המשקפיים של הצדיק על העולם. לבחינה הזו אפשר להגיע ככל שהאדם מבטל ושטוח יותר, כשהוא בעצם מבטל את עצמו ומרגיש שכל מה שיש לו לא שווה כלום, הוא רוצה רק את נקודת המבט של הצדיק; את העצה, ההשראה וההנהגה שלו. כך זוכים לקבל משהו מזה, וכשיוצאים אחר כך אל העולם הכול אחרת לגמרי.

כשלומדים את הדרגות הגבוהות האלה בעבודת ההשתטחות, מבינים למה החסידות ראתה בה עניין כל כך גדול.

הרב אלדר: אנחנו יודעים שמדובר בצדיקים שהיו מחוברים הכי גבוה. ובאמת, באמצעות האופנים השונים שאדמו"ר האמצעי תיאר, גם אנחנו יכולים לינוק ולקבל מהגבוה הזה. בסוף אנחנו בני אדם, וכדרכם של בני אדם אנחנו צריכים ממשות. והמפגש הממשי עם הקבר של הצדיק יכול לתת לי כוח, אנרגיה, 'מוחין' חדשים, נקודת מבט חדשה על החיים.



חסידות זה עניין רציני

את כל עניין ההשתטחות שלמדנו כאן אפשר לשמוע בניגון הזה שחיבר רבי מנחם מנדל, אדמו"ר ה"צמח צדק" – שהיה, אגב, אחיינו וכן חתנו של אדמו"ר האמצעי שכתב את קונטרס ההשתטחות – והיה מנגן על קבר אימו. כמו שראינו, הניגון מתחיל מינורי. שומעים בו את המרידות, את הגעגוע, את תחושת

החיסרון. זה מזכיר לנו את הדרגות הראשונות שלמדנו מקונטרס ההשתטחות – את "טוב ללכת אל בית אבל מלכת אל בית משתה", את התעוררות התשובה והבכי שזה פועל על האדם, ואת הרגשת החיסרון שנוכחת דווקא כשעולים לקבר. אבל הניגון לא נשאר במרידות המינורית. בתנועה הבאה שלו, הוא מתפתח ומתרום. את תחושת המרידות מחליפה כעת תחושת התרוממות רוח, תחושה של מילוי החיסרון והגעגוע.

הרבנית דבורה לאה מסרה את הנפש שלה בשביל אביה, בשביל החסידות ובשביל החסידים – וזכתה שהבן שלה ימשיך את החסידות וירחיב ויפיץ אותה לקהלים חדשים. לפעמים אנחנו חושבים שהחסידות היא כמו 'בוננו' נחמד לחיים שלנו ולא יותר. הסיפור של הרבנית דבורה לאה בא ללמד אותנו שהחסידות היא מהפכה של אלוקות, גאולה וחיים, ששווה לקחת אותה ברצינות, כי היא באמת יכולה לשנות לנו את החיים לחלוטין.

חשמל הקר

עושים לכם מחיר

כולם מעלים מחירים? בחשמל הקר המחירים יורדים!

מבצעים משתלמים במיוחד על מגוון מוצרי חשמל איכותיים

 מכונת כביסה 6 ק"ג פרימיום דורג 3 בביקוק עם תוכנית קצרת רק 900 ₪	 מייבש 8 ק"ג קונדנסור (ללא צינור) דגם 800, תוף מניסטה שירות ואחריות תדיראן שנה מלאה 4+ שנים אחריות רחבה רק 1,350 ₪	 מייבש 7 ק"ג סאטור, עם צינור דגם 700, תוף מניסטה עם חישים, תוכנית אל קמט רק 1,050 ₪	 מייבש 7 ק"ג עם צינור, דגם 2350W דודסון פרימיום רק 900 ₪
 מקרר דודסון 480 ליטר רק 1,790 ₪	 מקרר שארפ 4 דלתות זכוכית שחורה דגם 8435 רק 4,099 ₪	 מקרר אמקור דגם 491, 450-480 ליטר רק 2,200 ₪	 מכונת כביסה 10 ק"ג סאטור 1400 מ"ל SWM1035 רק 1,790 ₪
 מקפיא סאטור 7 מניות עם קרח רק 1,790 ₪	 מגהץ קיטור בלנדר מוט בראון 600W נירוסטה רק 590 ₪	 מזגן 2 כ"ס מבית תדיראן דגם ספקטרה פזיור אוור אידר והתאמת התמפרטורה לפי מצב החדר שרת ואחריות תדיראן רק 2,980 ₪	 מזגן 1 כ"ס האיר דגם 11Buz 54 עוצמת אוור, Quiet Super, מקק שקט במיוחד רק 1,480 ₪

רשת מוצרי החשמל הזולה ביותר במגזר החרדי
עפ"י סקר אומניבוס אסקריא 2024

מוקד הזמנות ארצי: *2757 077-2310577

סניף ראשי ב"ב רבי עקיבא 29	ירושלים מלכי ישראל 53 גאולה	ביתר עילית החווה למבולבין 35	בית שמש נחל צביבים 8 (מתחת לחדר)	אשדוד אליעזר בן הורקנס 16	חיפה ברכת משה 29	נתיבות יוסף שמולן 10 (קניס טרייד)	מודיעין עילית רבי טרפון 25	מבית רחבי בני ישיבות
--------------------------------------	---------------------------------------	--	--	-------------------------------------	----------------------------	---	--------------------------------------	--------------------------------



? האם טוב לספר לאחרים על ההתקדמות הרוחנית שלי?

שאלה עדינה זו נוגעת בשני קצוות. מצד אחד, עלול לבוא נזק ממידת הגאווה וגסות הרוח, שהן מגוונות ביותר. וכשאדם מתפתח בעבודת ה' אך מתרכז בניפוח האגו - זה עלול להיות קלקול גדול. מאידך, הכתוב אומר "ויגבה ליבו בדרכי ה'", ו"אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו". דיבורים בעבודת ה' שנועדו להתחזק ולחזק, בבחינת "איש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק", הם חלק נצרך מהעלייה הרוחנית. לא תמיד קל להבחין בין תהום גסות הרוח לבין מעלת דיבוק החברים. לכן בדרך כלל נכון להתייעץ באופן אישי עם מי שמכיר אותך היטב בשאלה זו.

? יש רב שאני אוהב לשמוע ביוטיוב, איך אדע אם הוא רב כשר?

כל הרבנים הם בחזקת כשרות מעולה. אמנם יש מקרים שבהם כאלה שנקראים בשם 'רב' מסיבות שונות הולכים בדרך לא רצויה. והעצה הפשוטה להבחין ביניהם היא להתייעץ עם רבנים מוכרים, שצדקותם וחכמתם ידועה, ולשאל אותם באופן מפורש אם יש סיבה לחשש.

במיוחד יש להתעורר כשנאמרים דברים שאינם רגילים בבתי המדרש, ובוודאי אם נראים כסותרים את דברי התורה. אכן, שבעים פנים לתורה, ולעיתים אף מה שנראה כסותר הוא דרך טובה ויקרה. כשמתעורר ספק - נכון להתייעץ עם מי שמפורסם בצדקותו. ועל כך כבר אמרו רבותינו: "אם דומה הרב למלאך ה' צבאות, יבקשו תורה מפיהו. ואם לאו, אל יבקשו תורה מפיהו". לכן ראוי לוודא שהרב שאנו לומדים ממנו הוא אכן חלק משרשרת מסירת התורה.

? יש לי חלומות על צדיקים שנפטרו. האם יש לזה משמעות?

פתרון חלומות בדורנו הוא דבר עדין ומורכב. כבר בגמרא רואים שתיקון חלומות היה ניתן להטיה לכאן ולכאן, ולכן זהו תחום שצריך להיזהר בו. עם זאת, יש דברים שנראים פשוטים. ראיית צדיק בחלום מעידה בדרך כלל על דבקות והתקשרות פנימית בו, עד שהוא מופיע בלילה. וכשם שאמרו חז"ל "אל יהרהר אדם ביום שלא יבוא לידי טומאה בלילה" - כך גם בטוב, הרהורי היום באים בחלום הלילה. רבותינו גם נתנו סימנים, כגון הרהור את רבי בחלום יצפה לחכמה, רבי אלעזר בן עזריה - יצפה לעשירות, וכן על זה הדרך. אך המעיין שם יראה שגם בזה הדברים עמוקים ומורכבים.

ת.ד. 52589 רמת גן < העלון טעון גניזה • karovel.co.il
לתגובות ויצירת קשר qarov.elecha@gmail.com קרוב אליך • לפרסום: 052-4061065

קרוב אליך

עלון שבועי לעבודת השם בדרך החסידות

מאמינים לר!

אביעד פריג'ה הסתער לעבר מחבלים בפיגוע רצחני, סיכן את חייו והציל נפשות רבות. המדינה הפכה אותו לפושע והאשימה אותו באחריות למוותו המצער והכואב של יובל קסטלמן ז"ל שנורה לאחר שזוהה בשוגג כמחבל

העובדות:

- 1 אביעד פעל בזירת קרב מדממת וקטלנית ופגע במחבלים
 - 2 אביעד וכל אנשי כוחות הביטחון היו בטוחים שיובל הוא אחד המחבלים
 - 3 אביעד הסביר בחקירתו שירה רק כשחש בסכנה מיידית
 - 4 אביעד נמצא דובר אמת בשתי בדיקות פוליגרף
 - 5 בזירה פעלו מספר יורים, לא ניתן לקבוע כי הירי של אביעד - הקטלני
- תומכים במאבק של אביעד לחשיפת האמת ולחפזתו המלאה



סרקו לתמיכה:

לא מפקירים לוחם



לפרטים נוספים אביעד פריג'ה. הסיפור האמיתי